

Promise

Voor bijbels denken in de gezondheids(zorg) 25 jaargang nr 3 (juli 2009)

In dit nummer

Promise 25 jaar!

Toetst alles

Verbondenheid met God

Verbal logical explainer

Jezus, God die mens geworden is (6)

25 jaar PRomise!

PRoolog

Stichting PRomise, 'Bijbels denken in de gezondheidszorg' is opgericht in juli 1984 en bestaat dit jaar dus 25 jaar! Een goede reden om achterom én vooruit te kijken. In die kwart eeuw is er door deze kleine stichting enorm veel werk verzet. Wat wapenfeiten:

- * **PRomiseblad** 25 jaar x 4 nummers = 100 nummers waarvan de meeste nog beschikbaar zijn op internet. We hebben nu gemiddeld 1500 betalende abonnees, en een oplage van 2500 exemplaren.
- * Honderden **lezingen** in Nederland en België met als onderwerpen o.a. geestelijke stromingen, alternatieve geneeskunde, occultisme in deze tijd, New Age, pastorale onderwerpen, psychosomatische onderwerpen, omgaan met stress, occultisme in de eindtijd, christelijke alternatieven enz. enz..
- * **Cursussen** 'Bijbels omgaan met stress' in vele variaties, met meer dan tienduizend deelnemers. Bijbelstudieweekenden met wijlen br. J.C. Graaff. Meer dan 10 jaar assertiviteitscursussen, bijbels omgaan met angsten. Themadagen over lichaamstaal, burn out, chronische klachten, sekten, depressie, stress te lijf. Daarnaast bijdragen aan vakantieweekenden en het introduceren van het gedachtegoed van Life Model in Nederland.
- * **Congressen/ lustrum** 1989 Heelheid in gezondheid, 1994 Heelheid in hulpverlening, 1998 Postmodernisme.
- * **Internet website** Sinds 2000, met gemiddeld 120.000 bezoekers per jaar vanuit de gehele wereld. Veel vragen van christenen en niet-christenen zijn dagelijks beantwoord.
- * De eerste tien jaar **diapresentaties**: Achtergronden van yoga in bijbels perspectief, Medische en bijbelse bezwaren tegen acupunctuur, Edelsteen-therapie, edele therapie? New Age in profetisch perspectief, Bijbels omgaan met stress, Achtergronden van stress, 3 diapresentaties over Israël

* Boeken:

- Tvenaars van de 20/21ste eeuw, 3000 exemplaren
- Bijbels omgaan met stress deel 1, 5000 exemplaren
- Bijbels omgaan met stress deel 2, 2000 exemplaren
- Ontmasker de duisternis in de alternatieve geneeskunde, 6000 exemplaren
- Heel de mens, Bijbels holisme in gezondheidszorg, 1000 exemplaren.

PRimair PRofetisch & PRiesterlijk

Profeten protesteren tegen geestelijk overspel. Zij corrigeren. Het volk gaat te gronde door gebrek aan kennis omdat de priesters falen. Priesters moeten namelijk onderricht geven over de wet: wat is God welbehaaglijk en wat is Hem een gruwel? 'Zij zullen mijn volk onderscheid leren tussen heilig en niet heilig en het onderscheid doen kennen tussen onrein en rein' (Ezech. 44:23). God-zij-dank is voor zonden verzoening mogelijk door het bloed van de Here Jezus Christus. In alle bescheidenheid wil PRomise in allerlei verwarrende meningen op grond van Gods Woord en geleid door Zijn Geest ook een priesterlijke en profetische positie innemen.

Theoretisch & PRactisch

Veel evangelisten en kerken zien vaak het belang van een geestelijke reiniging om Christus te kennen en ervaren, niet in. Gelukkig zijn er ook vele anderen die wel het belang van het leren toetsen en ontmaskeren gaan inzien. Veel mensen gaven aan, dat inzicht in en belijdenis van verkeerde zaken, een beginpunt van groei in het geloof geweest is. PRomise wil bewust niet alleen maar geestelijke stromingen toetsen en ontmaskeren, maar ook christelijke alternatieven in de gezondheidszorg en pastoraat stimuleren (zie cursussen), wat een gezonde balans geeft.

PReuts?

Draagt PRomise bij aan de 'vertrutting' van Nederland? Integendeel, PRomise

beoogt de verhoging van de feestvreugde. De leefregels en wetten van God zijn door Hem niet bedoeld om ons te onderdrukken, kleineren, verzuren, maar juist opdat het ons wél zou gaan. Vandaar het waar-schuwen tegen bijvoorbeeld de machtige porno-industrie, die vrijheid en genot voorspiegelt, maar resulteert in gebroken relaties en slavernij. Teveel schijnbaar aantrekkelijke ideeën lopen uit op de dood. PRomise wil verder kijken dan het begin van een fuik.

Curatief maar liever PReventief

In al die jaren zijn er honderden ontmoetingen en contacten geweest, waardoor we bemoedigd werden, levens veranderden, mensen nieuwe inzichten kregen, genazen en God de eer kreeg. Vele levens zijn echt veranderd, zo hebben we na respons vaak vele jaren later gehoord. God bevrijdt en geneest nog steeds. Niet minder belangrijk vindt PRomise het voorkomen dat je fysiek en/of psychisch ziek wordt.

Niet PRagmatisch wel PRotestants

Een valkuil waar PRomise herhaaldelijk en met klem op wijst, is dat mensen argeloos denken dat een bepaalde therapie wel koosjer is omdat het gewoon werkt. Nee, wij vragen ons af of de bron zuiver is. Protestanten protesteren, slikken niet alles voor zoete koek, zijn wakker en kritisch. Taaie en traditionele meningen moeten onder kritiek van het Woord worden gesteld. Sola Scriptura belijden wij van harte. Dat is ons niet altijd in dank afgenomen: veel strijd, bedreigingen en moeilijke periodes (bijv. na gothic artikel) zijn onze ervaringen. Profeten die per definitie tegen de stroom in roeien moeten nu eenmaal veel weerstand verwachten en incasseren.

'In Hem worden alle beloften (PRomises) van God ingelost; en daarom is het ook door Hem dat we amen zeggen, tot Gods eer' (2 Kor. 1:20).

PRijzig? PRachtig!

Het tijdschrift PRomise begon met een A3-formaat in zwart-wit. De druktechniek werd verbeterd er toen was er PRomise in A5-vorm met zwart-wit en één kleur. Tegenwoordig kunnen we een prachtig full colour A4-magazine aanbieden voor een zeer schappelijke prijs. De auteurs werken allen pro Deo en PRomise is niet uit op financiële winst. Financieel hebben we ons altijd met een vrij laag budget kunnen redden, maar we hebben aan de andere kant nooit financiële zorgen gekend. Vooral omdat er ook sprake is van een kleine groep mensen die ons, soms meer dan tien jaar, extra giften hebben gegeven, waardoor we het minimum van abonnementskosten zo laag hebben kunnen houden. Dank u wel! We willen dat de informatie door zoveel mogelijk geïnteresseerden wordt gelezen.

PRgnose

Hoe gaat PRomise verder? Je hoeft geen profeet te zijn om te vermoeden dat de verwarring over allerlei geestelijke onderwerpen, gerelateerd aan de gezondheidszorg, niet af maar eerder toe zal nemen. De kennis van Gods woord neemt af. Simpelweg ook omdat men minder graag leest. Het moet alles kort en snel zijn. Artikelen in PRomise zijn daarentegen vrij lang en best wel pittig. We menen dat je een onderwerp

te kort doet als je het zo versimpelt. Ook in het buitenland is er belangstelling voor onze artikelen. Verschillende artikelen zijn al vertaald in het Engels, en dat willen we graag uitbreiden.

PR(opaganda)

We hebben niet de mankracht en middelen om ons telkens en overal te presenteren. Eigenlijk zijn we maar een heel kleine stichting. De beste propaganda is ook bij ons de mond-op-mond reclame.

PRoficiat

We danken hartelijk al de vrijwilligers zoals schrijvers, bestuursleden, websitebouwers, spellingcontroleurs, vertalers, donateurs, vrienden die in de afgelopen 25 jaar belangeloos een waardevolle bij-

drage aan PRomise hebben geleverd!!
Gerard en Coby

Feller hebben vanaf het begin tot nu toe het leeuwendeel geleverd, en zijn onze 'verzilverde' waardering meer dan waard! Als u met ons blij en dankbaar bent voor PRomise, dank dan God voor zoveel genade. Wellicht kunt u in uw omgeving eens wijzen op PRomise, niet als doel, evenmin als 'laatste woord', maar als een middel in onze zoektocht te leven naar Gods wil. Bid aub ook om leiding (wat over welk onderwerp wanneer te schijven), bescherming, en dat PRomise een instrument in Zijn hand mag blijven tot Gods eer alleen. 'In Hem worden alle beloften (PRomises) van God ingelost; en daarom is het ook door Hem dat we amen zeggen, tot Gods eer' (2 Kor. 1:20).

W.J.A. Pijnacker Hordijk

Gerard Feller

Coby Feller

Willem-Jan Pijnacker Hordijk

Toetst alles

Hier volgt het enigszins bewerkte hoofdstuk 7 uit het uitverkochte boek 'Toetst Alles' van drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk. Indien er voldoende verzoeken zijn kan tot een herdruk hiervan worden besloten. Een toetssteen wordt gebruikt door een goud- of zilversmit om het gehalte van een edelmetaal vast te stellen naar de kleur van de toetsstreek. Het dient dus om de echtheid en waarde van iets van te stellen. Op geestelijk gebied wordt er veel aangeboden waarvan we ons moeten afvragen of het waardevol of waardeloos is. Maar hoe op dit gebied te toetsen?

Wat zijn de christelijke heilige ijkpunten? Hoe meer we vertrouwd hier mee zijn, des te eerder en duidelijker zullen afwijkingen aan het licht komen. Hoe meer toetsstenen, hoe zekerder de conclusie zal zijn. Laten we eerst de belangrijkste criteria bespreken.

Het levende Woord: Jezus Christus

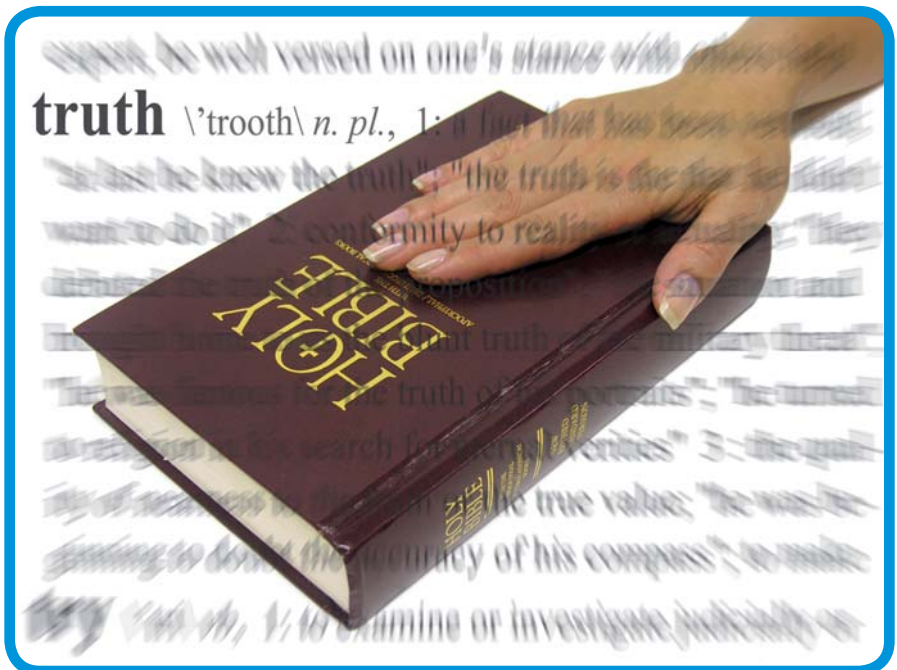
Jezus Zelf stelt ons de indringende vraag: "Wat dunkt u van de Christus? Wiens zoon is Hij?"¹. De beantwoording van deze vraag is essentieel. Jezus Christus is uniek en universeel, zijn vele namen en titels verkondigen zijn grootheid. Wereldreligies, sekten, geloofsgemeenschappen enzovoort moeten bevestigd worden op hun visie op Jezus Christus. Antwoorden als "Hij is een van de profeten, of een bijzonder mens, of een groot leraar, of stichter van een wereldgodsdienst", zijn als belijdenis beslist onvoldoende.

Johannes stelt de menswording of incarnatie van de Here Jezus Christus, in verband met de gnostici, als toetssteen: "Geliefden, vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan. Hieraan onderkent gij de Geest Gods: iedere geest, die belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, is uit God; en iedere geest die Jezus niet belijdt, is niet uit God."² Jezus is God en mens geworden, Hij stierf aan het kruis, werd begraven en stond op uit de dood! "Wie is de leugenaar dan wie loochent dat Jezus de Christus is? Dit is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent. Een ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet. Wie de Zoon belijdt, heeft ook de Vader."³

De Persoon van de Here Jezus Christus neemt de fundamentele ereplaats in bij het toetsen. Hij is als de levende steen, die de bouwlieden afkeurden. Nochtans is deze bij God uitverkoren en kostbaar en zelfs tot een hoeksteen geworden.⁴ "En wie op deze steen valt, zal verpletterd worden, en op wie hij valt, die zal hij vermorzelen."⁵ De Here Jezus Christus is dus zowel de hoeksteen als toetssteen. De gekruisigde Christus is en blijft cruciaal. Hoe werkt dat in de praktijk? Let bijvoorbeeld op of alle eer voor de Heer Jezus is of staat een mens (bijvoorbeeld een charismatisch leider of de luisteraar) centraal? Met recht is de Here Jezus eerzuchtig, of met een oud Nederlands woord: 'najiiverig'. Indien een bepaalde boodschap meer tot de verheerlijking leidt van de spreker, dan van Christus, dan mag u deze boodschapper betwijfelen. Merk op dat

God wel zijn eigen Woord bevestigt, ook al is de verkondiger op een verkeerde manier bezig. Dit is natuurlijk geen excuus dat predikers er een los leven op na zouden mogen leven. Een goed voorbeeld is de apostel Paulus. Hij stelde: "Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en die gekruisigd."⁶ Hij bond mensen niet aan zichzelf, maar 'bond gelovigen door', had hen "verbonden aan één man, om u als een reine maagd voor Christus te stellen. Welke Christus? Een gekruisigde dus – en dat is nog steeds een dwaasheid en een aanstoot. Welvaartspredikers verkondigen een *andere*

valse christussen en valse profeten niet te geloven. Spaar u dus de moeite om het vliegtuig te pakken: "Zeg niet in uw hart: Wie zal ten hemel opklimmen? namelijk om Christus te doen afdalen; of: Wie zal in de afgrond neerdalen? namelijk om Christus uit de doden te doen opkomen. Maar wat zegt zij? Nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart, namelijk het woord des geloofs dat wij prediken."¹⁰ Christus is niet over de oceaan, maar veel dichterbij: in het hart van de gelovige. Het getuigenis van Jezus is de geest der profetie¹¹. De ware profetie moet ons tot aanbidding van Jezus leiden. "Daarom

⁷, uitsluitend triomferende krachtpatser Christus. Wie zei ook al weer 'Ik ben de Alfa en de Pecunia'? "Maar ik vrees, dat misschien, zoals de slang met haar sluwheid Eva verleidde, uw gedachten van de eenvoudige [en loutere] toewijding aan Christus afgetrokken zullen worden."⁸ Jezus waarschuwt met klem voor vele valse christussen. Die zijn in de loop der eeuwen inderdaad in grote getale verschenen, en hebben we dus op ons pad te verwachten en deze als nep-toetsstenen te ontmaskeren. Heeft de te toetsen persoon of groep een heilig ontzag voor Hem, of meent men over Jezus te kunnen beschikken, ja, Hem zelfs te kunnen manipuleren? Sommigen maken hun eigen Jezus Christus naar hun beeld, anderen menen de Christus geografisch te kunnen traceren.⁹ De echte Christus 'der Schriften' waarschuwt ons echter, de wonderen verrichtende

maak ik u bekend, dat niemand, door de Geest Gods sprekende, zegt: Vervloekt is Jezus; en dat niemand kan zeggen: Jezus is Here, dan door de heilige Geest."¹² Uiteraard kan ook een niet christen uitspreken dat Jezus Heer is, maar het gaat natuurlijk om een belijdenis die *van harte* onderschreven wordt en uitgewerkt wordt in je leven. Oorspronkelijk waren er slechts twee mogelijkheden: of Ceasar was Heer, of Jezus, en in het laatste geval resulteerde deze belijdenis vaak in het martelaarschap. Een orthodoxe belijdenis over de Here Jezus is desondanks onvoldoende garantie. Immers de duivel en demonen zullen Jezus' heerschappij ten volle beamen, zij het knarsetandend en hardnekkig weigerend zich dan ook aan Hem te onderwerpen.¹³ Aanbidding van, gehoorzaamheid aan en onderwerping aan de Heer mogen niet ontbreken.

¹ Mat.22:42

² 1Joh.4:1-3a, 2Joh.7

³ 1Joh.2:22, 23

⁴ Ps.118:22, Mat.21:42, 1Pet.2:4

⁵ Mat.21:44,

staat wel tussen []

⁶ 1Cor.2:2

⁷ 2Cor.11:4

⁸ 2Cor.11:2, 3

⁹ Mat.24:23, 24

¹⁰ Rom.10:6-9

¹¹ Op.19:10

¹² 1Cor.12:3

¹³ Marc.3:11, Luc.4:41,

Hand. 16:16, 17, Jac.2:19

De Gever is meer dan de geestesgave, en wie zich manifesteert is belangrijker dan de manifestatie. Voor een echte christen staat Christus centraal. Lloyd-Jones stelt in zijn hoofdstuk “Jezus is Heere” het egocentrische terecht aan de kaak: “Ze zijn misschien wel in staat ervoor te zorgen dat mensen naar voren komen om hun getuigenis te geven en te zeggen: “Ik voelde me altijd ellendig en ongelukkig, nu ben ik de hele dag gelukkig en ik heb geen moeilijkheden en problemen meer en alles is rooskleurig en heerlijk”. Maar u luistert naar hen. U luistert slechts naar dat éne -waar wordt er over de Heere Jezus Christus gesproken?”¹⁴

Als we de christologie (leer over Jezus Christus) van de ander helder hebben, dan zegt dit al veel over zijn soteriologie (leer over de redding van zonde(n)) en zijn bibliologie (leer over de Bijbel).

Het geschreven woord: de Bijbel

De Joden worden geacht te kunnen onderscheiden waarop het aankomt door de wet.¹⁵ Tradities, emoties en ervaringen, profetieën en visioenen, hoe belangrijk ook, zijn niet maatgevend, maar ondergeschikt aan het Woord. Zij kunnen niets toevoegen aan en mogen niet geplaatst

worden boven de afgesloten canon. Bij monde van de profeet Hosea roept God als een klacht, dat zijn volk te gronde gaat door gebrek aan kennis, kennis van God wel te verstaan, die de priesters vanuit de Pentateuch, aan het volk hadden moeten overdragen.¹⁶ Priesters moesten onderscheid maken tussen heilig en onheilig, rein en onrein.¹⁷ God wil pertinent niet dat we verloren zouden gaan; op het horen en gehoorzamen van Gods Woord rust uitredding en zegen. Verstaan de predikers hun taak? Wordt het Woord serieus genomen, of als een springplank misbruikt om eigen meningen te lanceren? Komt het Woord aan het woord, of ligt de kracht (?) in de anekdotes, boeiende verhalen en redenaarstalent? Wordt de Bijbel verantwoord uitgelegd, of wordt er eerst iets ingestopt wat later wordt te voorschijn getoverd?¹⁸ Elk degelijk onderzoek van een te toetsen theologisch onderwerp, staat of valt met de gezonde exegese van het Woord. Maar welke Bijbelvertaling is dan de beste? De Jehova's Getuigen hebben hun eigen ‘Nieuwe Wereldvertaling van de Heilige Schrift’, die echter op essentiële plaatsen foutief vertaald is. Maar geen enkele vertaling is zuiver, omdat vertalen vaak

neerkomt op interpreteren. Het veiligst is de Bijbel in de grondtalen Hebreeuws, Aramees en Grieks. Toegegeven: de Bijbel is niet het makkelijkste boek, en hulp bij het lezen, vertalen, bestuderen en uitvoeren is onontbeerlijk.

“Want het Woord van God is levend en krachtig, en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door, zó diep, dat het vaneen scheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en het schift overleggingen en gedachten van het hart”.¹⁹ Om het valse te kunnen ontdekken, is vooral kennis van het ware, het echte nodig. Een illustratie hiervan: Op grond van zijn kennis van de Tora doorzag Nehemia de geraffineerde intimidatie, valse beschuldiging en vrome verleiding om hem de tempel binnen te laten vluchten. Maar dit was immers uitdrukkelijk voorbehouden aan de priesters. Dit verzoek ging dus in tegen Gods Woord en bleek een verzoeking te zijn. Hij merkte duidelijk dat God de boodschapper niet gezonden had en ging niet in op de over hem gesproken valse profetieën.²⁰

Volgens de auteur van de Hebreeën, moet het mogelijk en belangrijk zijn om te

¹⁴ dr. M. Lloyd-Jones, a.w., p. 100

¹⁵ Rom.2:18

¹⁶ Hos.4:1-10

¹⁷ Eze.22:26, 44:23

¹⁸ Van harte aanbevolen: John Boekhout, Verantwoord Bijbelgebruik

(A'dam: Buijten & Schipperheijn, 1998)

¹⁹ Hebr.4:12

²⁰ Neh.6:1-19

²¹ Zie over de verschillen tussen ziel en geest (trichotomie, i.p.v. dichotomie): * Tom Marshall, Bevrijd om vrij te

zijn (Hoornaar: Gideon, 1992)

* Watchman Nee, De latente kracht van de ziel (Amsterdam: Moria, 2e druk: 1987),

* Watchman Nee, Het behoud van de ziel (Amsterdam: Moria, 1981)

* prof. dr. C.A. van Peursen, Lichaam - ziel - geest (Utrecht: Bijleveld, 3e druk 1966)

* Jessie Penn-Lewis, Ziel en geest (Amsterdam: st. Moria, 1979)

* Derek Prince, a.w. pp.46-52

onderkennen of iemand vanuit zijn *ziel* of *geest* opereert.²¹ Jeremia klaagt dat de profeten vanuit hun eigen *hart* profeteren, in plaats van uit de mond van de Heer²² en Ezechiël krijgt van God te horen dat de dwaze profeten hun eigen *geest* volgen, zonder iets geschouwd te hebben.²³ De bron maakt wel degelijk uit of het betrouwbaar is of niet. Prince schrijft terecht dat de aanbidding van God niets te maken heeft met amusement of vermaak. Dat is ten bate van de *ziel*, die een kick, bevrediging, of opwinding wil, terwijl de *geest* wordt buitengesloten.²⁴ Maar wie onderscheidt dit echter? Is een uitspraak of handeling in overeenstemming met Gods Woord? Is het Bijbels? Deze toetssteen behoeft verduidelijking. Immers, overspel en moord zijn “bijbels”, want deze worden in de bijbel genoemd. Maar we bedoelen natuurlijk: in overeenstemming met Gods wil, met de algemeen geopenbaarde waarheden in de bijbel. Elke ketter heeft zijn letter, en iedereen kan wel een tekst ter ondersteuning van zijn of haar mening vinden. Maar is dit wel terecht? Doet het geweld aan de context waarin het is geplaatst? Is het in overeenstemming met de heilshistorische lijn in de Schrift? Satan, orthodoxe gelovige (!), is overtuigd van de waarheid van Gods Woord, maar weigert zich vrijwillig te onderwerpen. Onophoudelijk probeert hij op drie manieren Gods Woord te ontcrachten: a. door het te verdraaien b. er wat aan toe te voegen of c. alles of iets weg te laten.²⁵ De bijbel laten buiksprenen is, door de verbanden of context te negeren, gemakkelijk en wordt vaak gedaan. Worden dezelfde accenten gelegd die God heeft geplaatst? Is er bijvoorbeeld een nadruk op het aanstootgevende en toch ook heilzame kruis, op louterende heiliging? Klopt

het hart in de zending, zoals de Here Jezus Zelf de zending bij uitstek was en nog steeds uitzendt om het verlorene te zoeken? Komt héél het Woord aan het woord? Sekten worden de onbetaalde rekening van de kerk genoemd, omdat zij de hiaten van de kerken opvullen. Paulus hamert bij zijn medewerkers Timotheüs en Titus op de gezonde leer, gezonde woorden, gezond geloof en gezonde prediking.²⁶ Een voorbeeld van een ongezond accent: Prince observeerde dat als het thema en accent telkens “kracht” is, men vaak terecht komt in een valse lering. We zijn gewaarschuwd!²⁷ Evenzo is het zelfs verwerpelijk om aanbidding te aanbidden, want het gaat om de aanbidding, maar om wie aanbeden moet worden: de drieënige God.

Jonathan Edwards was de mening toegevoerd, dat een werk niet beoordeeld moet worden op de lichamelijke effecten (bijvoorbeeld huilen, beven, kreunen, aanvallen, flauw vallen). We zijn het met hem eens, als hij stelt dat het echte kenmerk van bekering daarentegen een grotere achtung voor de Heilige Schrift is.²⁸ Velema waarschuwt terecht tegen doorslaan naar de extremistische geestesstromingen als *biblicisme* (de Bijbel letterlijk nemen en eenzijdig, onhistorisch en eigenwillig verklaren) en tegen *confessionarisme* (de (feilbare!) belijdenis gelijkstellen met de onfeilbare Heilige Schrift).²⁹ Een christen hoort niet pragmatisch, maar principieel te zijn. Het kan geen kwaad om iemand of een organisatie naar zijn geloofsbelijdenis te vragen. Als bijvoorbeeld de apostolische geloofsbelijdenis of de geloofsbeginzelen van de Evangelische Alliantie niet kunnen worden onderschreven, moet ons dit tot argwaan stemmen.

De Auteur van het Woord: de Heilige Geest

De Inspirator van Gods Woord is de Heilige Geest. Geest en Woord kunnen nooit in tegenspraak zijn met elkaar; integendeel het zijn als twee rails van eenzelfde spoorlijn.³⁰ Alles wat onheilig, grof of lelijk is, komt niet van de HEILIGE Geest.³¹ Weliswaar is de derde Persoon van de drie-eenheid evenzeer God en verdient ontzag, respect en eerbied, en kan evenmin als de soevereine Vader en de Zoon gemanipuleerd worden. Als God kan de Heilige Geest aanbeden worden, hoewel we in Gods Woord daartoe geen oproep zien, en evenmin een voorbeeld. Eerlijkheidshalve zij vermeld, dat er ons ook geen verbod wordt gegeven om de Heilige Geest te aanbidden. Gods Geest is als een schijnwerper, Die juist niet Zichzelf, maar Christus belicht. En Jezus wijst door naar Zijn Vader. Jezus is de weg, de weg naar de Vader. Goed bedoeld, maar toch vreemd en discutabel, is het aanroepen en uitnodigen van de Heilige Geest door een gebed of lied.³² Zouden christenen werkelijk de Heilige Geest moeten aanroepen, zoals heidenen geesten oproepen? Die Geest doorzoekt alle dingen³³, en verheerlijkt Christus³⁴, zonder zoveel aandacht op Zichzelf te vestigen. Terecht stelt Derek Prince *Iedere geest die de aandacht richt op de Heilige Geest, en die de Heilige Geest verheerlijkt, is niet de Heilige Geest, omdat het tegengesteld is aan zijn karakter en doel.*³⁵ Indien iemand zogenaamd door de Heilige Geest tot een inniger devotie van Maria komt, kan dit in ieder geval niet door de Heilige Geest zijn. Het gaat in tegen zijn taak: het getuigen van Jezus, en gaat evenzeer in tegen Maria zelf, wiens laatste, in de Bijbel opgetekende woorden waren: “Wat Hij u ook zegt, doe dat!”³⁶

²² Jer.23:16

²³ Eze.13:3

²⁴ D. Prince, a.w., p.58

²⁵ Selectief citeren blijkt gecompliceerd. Zo citeerde satan bewust niet Ps. 91:13 in Luc.4:9-12, omdat dit zijn eigen ondergang vermeldt. De Here Jezus citeerde evenmin Jes.61:2 in Luc.4:19 omdat de tijd hiervoor nog niet rijp was. Petrus haalde niet volledig Joël 2:32 aan in Hand.2:21.

²⁶ 1Tim.1:10, 6:3, 2Tim.1:13, 4:3, Tit.1:9, 13, 2:1,8

²⁷ Derek Prince, a.w., p.86

²⁸ Jonathan Edwards, A Narrative of Surprising Conversations -Selected Works, aangehaald door Douglas McBain, in Discerning the Spirits (London: Marshall Pickering, 1992) p.113

Vgl. Joh.14:21, 23, 24: “Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het,

die Mij liefheeft...”, “Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren...”, “Wie Mij niet liefheeft bewaart mijn woorden niet...”.

²⁹ J.H. Velema, a.w., pp.67, 68

³⁰ Zie b.v. Ps.33:6 woord & adem = geest, verg. Jes.55:10,11. Vgl. ook Ef.5:19 met Col.3:16.

Geest zonder Woord is opgeblazen, Woord zonder Geest doet opdrogen, Woord EN Geest laten ons opgroeien!

³¹ Derek Prince, a.w., p. 29, 31

³² Uit Handelingen (8:15-18, 9:17, 19:6) blijkt dat gelovigen onder handoplegging de Heilige Geest kunnen ontvangen. Hiervoor werd gebeden. Tot Wie? Tot de Vader en/of de Zoon, opdat gelovigen de Heilige Geest zouden ontvangen. Jezus ontving de belofte van de Heilige Geest, en heeft Die uitgestort. (Hand.2:33) Dit is mijns inziens wat anders dan

het aanroepen van de Heilige Geest zelf.

* Uitzonderlijk is in Eze.37:9 (14) de opdracht aan de profeet Ezechiël om tot de g(!)/G(?)eest te profeteren.

* Hgl.4:16 is in de eerste plaats poëtisch. Om op grond van deze tekst de Heilige Geest uit te nodigen is zwak!

* Op.22:17: Geest en bruid zeggen tegen de Bruidegom (Here Jezus): “Kom!”.

Christenen aanbidden de Vader en de Zoon, Die het Lam is voor hen geslacht. Zij aanbidden dóór de Heilige Geest. (Fil.3:3) De Geest verwijst naar Jezus, en Jezus wijst ons steeds op de Vader. Jezus heeft ons niet geleerd tot de Geest te bidden, evenmin gaf Hij hierin het voorbeeld. Een verbod ontbreekt eveneens. De Geest is alomtegenwoordig en

hoeft niet extra uitgenodigd en geactiveerd te worden, integendeel, de mens is het die door de drieënige God aangespoord moet worden! Hier bestaat het reële gevaar van manipulatie van de Geest. We onderwerpen ons aan Hem. Hij onderwerpt Zich niet aan ons. (een zekere MC in ‘Queeste’ in Opwekking Magazine, januari 1995) In de Grieks-Katholieke kerk kent men het gebed tot de Heilige Geest, epiclesse genaamd. Het is dus de vraag of dat theologisch verantwoord is. Een ingewikkeld probleem. Hier wordt in elk geval stelling genomen tegen een magische aanroeping van de Geest. Zie ook voetnoot 357.

³³ 1Cor.2:10-16

³⁴ Joh.16:14

³⁵ Prince. D. a.w., p.29, 31

³⁶ Joh.15:26, 2:5

Wij zoeken geen bijzondere ervaringen of manifestaties op zich. God kan die zeker geven. De Gever (Geest) is belangrijker dan de gaven (charismata). Paulus' gebed mogen we meebidden: opdat de God van onze Here Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, ons geve de Geest van wijsheid en van openbaring om Hem recht te kennen: verlichte ogen van onze harten, zodat we de fantastische rijkdom van het geloof zullen kennen.³⁷

Kleine toetsstenen

De volgende criteria kunnen en mogen niet los gezien worden van de juist behandelde grote toetsstenen. Hoewel beslist de objectieve maatstaven de belangrijkste zijn, mogen we verder de subjectieve niet veronachtzamen.

Mensbeeld

Niet alleen het Godsbeeld, ook het mensbeeld is als een toetssteen. Hoe wordt over de mens gedacht? Is hij in wezen goed, en vervalt hij helaas tot het kwade omdat de maatschappij verkeerd is? Kan de mens zichzelf wel redden en kunnen we dus de gekruisigde Christus wel, missen? Kunnen we de evolutie extrapoleren, gewoon doortrekken naar de toekomst, en verwachten dat de mens zichzelf wel uit alle ellende en problemen redt dankzij zijn verstand, techniek en creativiteit? De New Age stroming wil dat iedereen het goddelijke in zichzelf zal ontdekken en streeft de zelfverwerkelijking na. Het humanisme doet niet veel anders. Of moeten we in tegenstelling tot dit optimistische mensbeeld, kiezen voor het pessimistische? Daarin komt de mens naar voren als een persoon zonder enige verantwoordelijkheid, die niets goeds kan en wil en niets hoeft te doen behalve leven. Nee, het mensbeeld uit de Bijbel verschilt hiervan totaal: de mens is oorspronkelijk volmaakt geschapen, door zonde van God afgefallen, maar toch nog steeds beelddrager van God. Slechts het evangelie kan de neergaande spiraal naar boven ombuigen. Waar het om gaat is het niet over- noch onderschatten, maar op juiste waarde schatten van de kroon op de schepping.³⁸

Opbouw

Nog een andere toetssteen bekijken we. De oud-zending Ger Prakken is veront- rust over het zich kritiekloos overgeven aan allerlei manifestaties. De ik-gerichte mentaliteitsgolf rolt vanuit de wereld ook de gemeente binnen, en in plaats van offers te brengen wil de moderne christen -de goede niet te na gesproken- gezegend

worden. Wie echter alleen maar een kick zoekt om de kick, is volgens hem verkeerd bezig. Terecht pleit hij ervoor om gezegend te worden, *opdat* we voor anderen een zegen kunnen zijn, de ander kunnen opbouwen.³⁹ Is het tot stichting of opbouw van de gemeente⁴⁰ en dienst aan de maatschappij? Leiden woorden, impulsen en handelingen tot diepere overgave aan God? Dit criterium is eveneens relatief. De profeet Jeremia moest eerst vier maal destructief werk verrichten en daarna twee maal constructief.⁴¹ Te zachte pastorale heelmesters maken stinkende wonden. Hoewel er soms eerst gekapt/gesloopt moet worden voordat er geplant/gebouwd kan worden, is het doel toch niet destructie, maar solide (re)constructie, te beginnen met of op het fundament.

Orde

Voor de samenkomsten in de gemeente heeft God bepaald, dat er orde moet zijn. Hij geeft een volgorde aan wie er mogen spreken.⁴² Dit is niet hetzelfde als een starre, voorspelbare en saaie liturgie. Evenmin is het een verbod van alle spontaneiteit. Geïnspireerd door de Heilige Geest schrijft de apostel Paulus Z/zijn wil: geen chaotische toestanden waar iedereen maar door elkaar praat, waar geen touw meer aan vast te knopen is. Zo is God -de Heilige

Geest- een God van vrede en niet van wanorde. Diensten dienen geleid te worden door de oudsten, de verantwoordelijken, leiders die autoriteit hebben ontvangen en aanspreekbaar zijn op de gang van zaken. Zij hebben de taak om te stimuleren, of juist af te remmen. Eventueel hebben zij te corrigeren, want opbouw moet beoogd worden. Dit is allemaal evenzeer geestelijk. Vrijheid en orde zijn niet elkaars tegenpolen, maar kunnen in vrede naast elkaar bestaan. "Waar de Geest des Heren is, is vrijheid."⁴³ en tegelijk dus orde.

Heiliging

Een echte opwekking wordt gekenmerkt door een radicale breuk met de zonde. Helaas ontbreekt bij charismatici nogal eens de huiver, vrees voor God. Immers ook na onze bekering is God nog steeds ontzagwekkend, als een verterend vuur.⁴⁴ De balans tussen de ongenaakbaarheid van God en het vriendschappelijk met Hem omgaan, moet in evenwicht blijven. Indien een spreker of geestelijke beweging steeds nalaat te wijzen op zonde, berouw, het kruis, en heiliging, maar daarvoor inruilt de sfeer, show, sensatie, een ouwe-jongens-krentebrood-mentaliteit en de manifestaties, dan moeten we dit beslist verwerpen. Dit is niet van de HEILIGE Geest, maar een onheilige, wellicht

³⁷ Ef.1:15-22

³⁸ J.H. Velema, a.w., p.51

³⁹ "Waarmee valt of staat een

geestelijke ervaring?" Ger Prakken, Opwekking Magazine, feb.95, pp.7-9
Zie ook Ps.67:8

⁴⁰ 1Cor.12:7, 14:12, 26

⁴¹ Jer.1:10

⁴² 1Cor.14:26-40

⁴³ 2Cor.3:17

⁴⁴ Hebr.12:28, 29

vrome, geest. De Heilige Geest bewerkt een passie en offerbereidheid voor Jezus Christus, inclusief lijden en afgezien van mogelijke wonderen en tekenen. Christus heeft zijn gemeente liefgehad en Zich voor haar overgegeven om haar te heiligen, haar reinigende door het waterbad van het woord en zo zelf de gemeente voor Zich te plaatsen, stralend, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, zo dat zij heilig is en onbesmet.⁴⁵ Het louterende oordeel begint bij het huis Gods, dat is de gemeente.⁴⁶ Het laatste oordeel is al in de gemeente begonnen. Dit zien we in de gemeente te Korinthe, waar men het niet zo nauw nam met de heiligheid van de gemeente en het avondmaal.⁴⁷ Bij monde van de apostel Paulus roept God ook ons op, om onszelf te beproeven, zodat ziekte en zelfs dood als tucht achterwege kunnen blijven.

Evangelisatie

In Gods agenda staat nu “WERELDEVANGELISATIE”, of “ZENDING”, en dit is al eeuwen zijn topprioriteit. Genadegaven, ervaringen, wonderen, gevoelens hebben allemaal hun legitieme plaats, maar God heeft niet bedoeld dat we geestelijke binnenvetters zouden zijn. Zonde is het, om het accent te verschuiven. Het evangelie is er niet om op te potten, maar om uit te delen. **Heel** het lichaam, de gemeente, van onze Heer is er om deze grote opdracht in de kracht van de heilige Geest te helpen uitvoeren. Zending is dus niet voorbehouden aan een groepje super-christelijke stokpaardberijders. Wee de gemeente die niet veel meer dan een christelijke entertainment-club is die zichzelf slechts vermaakt. Indien dus hoog in het vaandel evangelieverkondiging staat -dat is geen zielige zeltjeswinnery voor een bepaalde leider, kerk of zendingsorganisatie, maar uitsluitend voor Koning Jezus- dan pleit dat zeer voor datgene wat we toetsen.

God wil nadrukkelijk dat alle mensen behouden zullen worden en dat kan uitsluitend door de ene middelaar Jezus Christus,⁴⁸ maar Gods wil zal helaas niet geheel vervuld worden. De hel is reëel en wordt bevolkt, alverzoening is uitgesloten. Zending, uitsluitend als sociale actie zonder woordverkondiging is niet meer dan humanistische ontwikkelingswerk. Natuurlijk horen woord en daad bij elkaar. Hoe kunnen wij onze monden, handen en portemonnee gesloten houden, immers waar het hart vol van is, moet toch de mond van overlopen. Door allerlei goede werken kan niemand de hemel

verdiene, het is namelijk gratis, pro Deo, slechts door in het geloof “Dank U wel” te zeggen. Dit maakt het christendom uniek: niet wij hoeven naar de hemel te klimmen, maar Gods Zoon daalde naar de aarde af, om voor onze zonden de afschuwelijkste marteldood te sterven. Niemand kan om Christus’ kruis heen. Daar schamen we ons niet voor, nee we roemen in zoveel genade.

Gemeente

Een ander accent wat God gelegd heeft, is de universele en plaatselijke gemeente. Door middel van de gemeente als geheel en haar leden in het bijzonder, wil God deze in barensood verkerende wereld bereiken en redden. De gemeente is kwetsbaar en wordt vaak van buitenaf en van binnenuit aangevallen, maar Jezus belooft dat de poorten van het dodenrijk haar niet zullen overweldigen.⁴⁹ Hoewel we vaak met pijn moeten concluderen dat niet zozeer dankzij, maar eerder ondanks de gemeente God zegent, hebben we nochtans de gemeente met liefde te respecteren en van daaruit te opereren. Ieder die een plaatselijke gemeente waar de ‘Christus der Schriften’ centraal staat veronachtzaamt, of zelfs tegenwerkt is God niet welbehaaglijk. Gezag wat in de gemeente wordt uitgeoefend, is geen vies woord, maar dient gerespecteerd te worden.

Kerkgeschiedenis

Inmiddels bestaat de christelijk gemeente al zo’n tweeduizend jaar. In deze lange periode is natuurlijk ontzettend veel gebeurd. We moeten niet menen dat wij de eerste zijn die over een bepaalde Bijbeltekst of kerkelijk probleem nadenken. Er zijn reeds theologische bibliotheken volgeschreven. We kunnen enorm ons

voordeel doen met de kerkgeschiedenis. Indien we niets van de geschiedenis leren zijn we gedwongen de geschiedenis over te doen. Een voorbeeld: de zogenaamde ‘Toronto-beweging’ lijkt hypermodern. Het is hier niet de plaats om deze beweging die tot veel verwarring en zelfs gemeentesplitsingen heeft geresulteerd, te analyseren. Daarvoor verwijs ik u naar andere boeken. Maar wat gebeurde er in de opwekkingsbewegingen van eeuwen geleden? Was dat hetzelfde? Hoe gingen de opwekkingspredikers daarmee om? En wat kunnen wij daar nu van leren? De geschiedenis herhaalt zich, tenzij wij tijdig er van hebben geleerd en weigeren in dezelfde valkuilen te vallen.

Volk Israel

Door de Bijbel slechts oppervlakkig te lezen krijgen we al snel de indruk dat God “iets met Israel en Jeruzalem in het bijzonder heeft” – en dat is heel zwak uitgedrukt. Israel is Gods uitverkoren oogappel.⁵⁰ Dit volk is door Hem gezegend en er bestaat geen vervloeking tegen.⁵¹ Eigenlijk is het best wel schokkend als er in de geloofsbelijdenis, meestal als onderdeel van de statuten van een gemeente, met geen woord gerept wordt over Gods volk. Niet dat elke christen dezelfde gedachten over de eschatologie van Israel zou moeten koesteren (als dit al mogelijk zou zijn), voordat we elkaar echt als christenen zouden erkennen. Israel heeft wel een zeer unieke positie. Verwerpelijk is de vervangingsleer, wat inhoudt dat het christendom het nieuwe volk van God zou zijn, omdat de Joden de Messias hebben gekruisigd. De zegeningen voor de christenen nemen en de vervloekingen voor de joden laten staan is niet Gods bedoeling. “Zie, Ik maak Jeruzalem tot een schaal der bedwelming voor alle volken in het rond; ja ook tegen Juda zal het gaan bij de belegering van Jeruzalem. Te dien dage zal Ik Jeruzalem maken tot een steen, die alle natiën moeten heffen; allen die hem hef-

⁴⁵ Ef.5:25-27

⁴⁸ 1Tim.2:4, 5

⁵¹ Num.23:23, Jes.8:10

⁴⁶ 1Pet.4:17, 2:5

⁴⁹ Mat.16:18

⁴⁷ 1Cor.11:27-34

⁵⁰ Deut.32:10, Zach.2:8

fen, zullen zich deerlijk verwonden...⁵² Jeruzalem is als een steen, een toetssteen! Ontegenzeggelijk was noch is het volk Israel volmaakt. Desalniettemin heeft God Zichzelf toch duidelijk aan dit uitgevoren volk verbonden. Leggen wij dezelfde accenten als God? Is er plaats in onze heils-theologie voor Israel? Op sommige kansels wordt de naam Israel zelden of nooit genoemd. Op andere veel te vaak. Een gezonde ongeromantiseerde en onvoorwaardelijke en toch ook kritische liefde voor dit unieke volk zoals bijvoorbeeld dat had Paulus, is op zijn plaats. Paulus, de Joodse apostel voor de heidenen, schreef, dat voor de Israëlieten de aanneming tot zonen is en de heerlijkheid der verbonden en de wetgeving en de erediens en de beloften en de vaders en last but not least uit hen is God de Messias.⁵³

Zegenen wij dit volk omdat God ons hierin voor is gegaan? Beschamend, onbeschrijflijk en onverteerbaar is het lijden dat de Joden in de loop der eeuwen is aangedaan. Ongelovigen, maar ook gelovigen zoals Luther, hebben dit volk onrecht aangedaan of zich zelfs tot hun eigen onheil aan dit volk vergrepen. Ook door christenen, en daarom past ons een nederige houding.

Anderzijds zijn sommige christenen zo gecharmeerd van het Jodendom dat zij een Messiaanse gemeente hebben opgericht. Zeker, de Bijbel is grotendeels een Joods boek. Kennis van het Hebreeuws en Aramees is een pré. Jezus is een Jood. Het heil (de Heiland) is uit de Joden, en het heil is in de eerste plaats voor de Joden.⁵⁴ De geschiedenis bewijst dat God de werken van zijn handen aan dit bijzondere, uitgevoren volk niet zal laten varen. God gaat voort met wonderlijk met dit volk te handelen. Let op de vijgeboom, symbool voor Israel!⁵⁵ 'Het Jodendom' bestaat echter niet als een eenheid. Het is even intern verdeeld als het christendom. Een schakering van ultra-orthodoxe tot atheïstische Joden tref je aan. Ieder mens heeft het evangelie broodnodig. In alles moeten we dus echter diep ervan doordrongen zijn, dat uitsluitend en alleen Jezus Christus, of Jezus Messias zo u wilt, het middelpunt en het aantrekkelijke van een gemeente moet zijn, en niet een bepaalde liturgie of rituelen. Hij is met recht een jaloerse Heer. Laten we de ernstige waarschuwing van Paulus in de Galatenbrief ter harte nemen, niet terug te keren tot de Judaïs-

ten en dus tot de Joodse wetten. Pas op voor betovering. Sta niet toe dat we weer onder een slavenjuk komen. Een bezoek aan het land Israel is enorm verrijkend om je Bijbel beter te leren begrijpen. Maar voor warhoofden blijft het evenzeer aantrekkelijk te zijn. Ik moet denken aan een destijds gewaardeerde broeder, een getrouwde man, die met een tienermeisje het graf van Rachel in Israel moest bezoeken. Dat moest, van God. Gelooft u het? Sekteleider Sipke Vrieswijk van de zogenaamde 'Gemeente Gods', week uit naar Israel, toen de grond hem in Nederland te heet onder de voeten werd. Naar de sekteleiden werd natuurlijk een vroom verhaal opgehangen: de bekering van Israel en daarna van de wereld was zijn doel. Maar de ware motieven waren om de fiscus en de kinderbescherming te ontlopen...⁵⁶ Jeruzalem had een magneetfunctie voor 'millenniumtoeristen'. Pelgrims verwachten dat daar en dan alles in vervulling zal gaan. Sekteleden als 'Concerned Christians' (Bezorgde Christenen) willen door gewelddadige acties de apocalyps bespoedigen.⁵⁷ Psychologen hanteren daar het begrip 'syndroom van het jaar 2000' naast het Jeruzalemsyndroom'. Dit laatste wordt gekenmerkt door een groot angstgevoel, gevolgd door de obsessieve behoefte zich te zuiveren. De pelgrim begint te geloven dat hij een goddelijke opdracht moet uitvoeren en gaat preken.⁵⁸ Alleen al op Internet waren tientallen websites te vinden van christelijke organisaties die oproepen op 31 december 1999 op de Olijfberg samen te komen in gebed.⁵⁹ Maar het is ook werkelijk zorgelijk. Een vonk in het Jeruzalems kruitvat kan een derde wereldoorlog veroorzaken. Jezus riep nooit op om op de Olijfberg het einde van de wereld af te wachten. Integendeel, Hij voorspelde en waarschuwde voor valse christussen en riep op tot wereldvangelisatie. Nuchter roept Hij op om ons niet te laten verleiden. Onderschat noch overschat Israel.

Vervulling

Een laatste toetssteen bespreken we. Komt het uit? Dit criterium lijkt simpel, maar is toch gecompliceerd. Meestal ontbreekt namelijk bij een profetie een tijdsaanduiding van de bijbehorende vervulling en soms is een profetie voorwaardelijk. Indien een profetie inderdaad in vervulling ging, kwam het van God.⁶⁰ Tot die tijd doen we

er goed aan om net als Jacob, Daniël en Maria, de woorden te horen en in ons hart te bewaren.⁶¹ Maar kun je op de vervulling als criterium wachten? Hebben we er wel geduld, tijd en verwachting voor trouwens? Als je pas maatregelen kunt treffen ná de vervulling van een profetie (als het bewijs dat deze van God kwam), dan is het effect van de profetie weg. Misschien zullen we het nooit in vervulling zien gaan omdat dit pas en toch na onze dood gebeurt. Maar wat is dan het nut van een profetie? Verder is grote voorzichtigheid geboden, want er zijn voorspellingen die uitkomen, doch evenwel niet van God komen. Indien een profetie of dromer een teken of wonder aankondigt, wat inderdaad komt, maar ondertussen voorstelt om andere, vreemde goden te gaan dienen, en dus afval predikt, dan hebben we daar niet naar te luisteren, deze persoon heeft zijn dooivonnissen getekend.⁶² Zo gingen de woorden van de waarzegster uit Endor wel in vervulling,⁶³ hoewel waarzeggerij door God duidelijk en herhaaldelijk verboden is.⁶⁴ Waarzeggers kunnen dus iets waars voorspellen, en toch verbiedt God dat we via deze mediums de toekomst weten.

Naast het in vervulling gaan van een profetie, bekijken we nu de vervulling van een hartewens: genezing als gebedsverhooring. Bevestiging van een genezing hoeven we niet te schuwen. Een onbevooroordeelde derde, een arts bijvoorbeeld, kan de voormalig zieke controleren en genezen verklaren. Zo bericht de evangelist-geneesheer Lucas immers, dat Jezus volgens de wet, genezen melaatsen ter controle/bevestiging doorstuurde naar de priester.⁶⁵ De taak van de priester was het onderscheiden tussen rein en onrein. Maar let op: het constateren dat iemand gezond is geworden, zegt nog niets over de genezingsbron. Met andere woorden: ook de satan kan mensen genezen, natuurlijk niet omdat hij plotseling menslievend is geworden, maar om veel meer terug te klauwen dan dat hij gegeven heeft. God wil daarentegen genezing en herstel zowel van het lichaam, de geest als de ziel. Een derde mogelijkheid is de eigen psychische of fysieke mechanismen van een mens. Het zogenaamde placebo-effect, berustend op autosuggestie, is hiervan een bekend voorbeeld.

Drs. W.J.A. Pijnacker Hordijk

⁵² Zach.12:2, 3

⁵³ Rom.9:1-5

⁵⁴ Joh.4:22, Rom.1:16

⁵⁵ Mat.24:32

⁵⁶ Bram Krol, Als het zoete bitter wordt De sekte Vrieswijk: hoe kon het zó ver komen met de Gemeente Gods in Veld-

driel? (Hoorbaar: Gideon, 1998) pp.160, 162 Aan het eind van zijn boek geeft de auteur uitleg hoe deze sekte kon ontstaan en kenmerken van een sekte.

⁵⁷ Al Aqsa-moskee wordt bedreigd, Reformatorisch Dagblad, 6-1-1999

⁵⁸ Volgens Yair Carlos Bar-el, hoofd

van het psychiatrisch ziekenhuis Givat Shaoul in Jeruzalem. 'Veel verlichten' rond 2000 in Israel verwacht', Reformatorisch Dagblad 17-8-1998

⁵⁹ Jetteke van Wijk, 'Wachten op Jezus C.', HP/De Tijd 21-8-1998, p. 20

⁶⁰ Deut.18:21, 2Kron.18:27, Jer.28:9

⁶¹ Gen.37:11, Dan.7:28, Luc.2:19, 51, Op.1:3

⁶² Deut.13:1

⁶³ 1Sam.28:6-20, 31:1-6

⁶⁴ Lev.19:26, 20:6, Deut.18:11

⁶⁵ Col.4:14, Luc.17:14, Lev.14

Ons hoogste levensdoel: Innig verbonden met God

Over de ultieme bron voor levensvervulling en gezond leven

Wat is het doel van ons leven en wat betekent dat voor ons dagelijks leven? En: heeft dat nog gevolgen voor onze visie op pastorale zorg? Dat zijn de belangrijkste vragen die ik in dit artikel wil beantwoorden.

In de loop van de jaren heb ik geobserveerd dat, wanneer we gevraagd worden naar ons levensdoel, voor velen van ons de eerste dingen waar we aan denken, functionele dingen zijn: een goede echtgenoot of echtgenote te zijn, in deze wereld productief te zijn (Franklin Covey heeft het over: het verlangen om “iets na te laten”), succesvol te zijn in ons werk, of meer algemene uitspraken als: liefdevol te zijn of goed te doen. Dat heeft te maken met de manier waarop we in onze moderne westerse maatschappij tegen het leven aankijken. We zijn in de eerste plaats geneigd om naar functionaliteit te kijken. (Hoewel er ook een tendens is om door te schieten naar een ander uiterste en te zeggen: “Mijn enige doel is van het leven te genieten!”) Zelfs als ik ‘t christenen om me heen vraag, krijg ik vaak antwoorden zoals: “Mijn doel is God te dienen”, waar het woord ‘dienen’ vooral een functionele component heeft: we willen graag ‘iets

doen’ om zo liefde en goedkeuring te verdienen.

Verbondenheid met God: een Bijbels gegeven

En dan ineens kom je iemand tegen – via een ontmoeting in het echte leven of via een boek dat iemand geschreven heeft – die zegt: “Ik leef om met God te zijn”. Zo iets gebeurde mij eens. Een van de eerste dingen die ik vervolgens deed was een Bijbel en een concordantie pakken en een zoektocht beginnen. Wat heeft God Zelf ons eigenlijk verteld over het doel dat Hij voor ons leven heeft? Ik had er veel verhalen over gehoord; elk verhaal benadrukte dat we gehoorzaam moesten zijn aan de raad van God, en dergelijke. Nu wilde ik het echt precies weten. Toen, op een dag viel mijn oog op het volgende vers:

“God is getrouw, door Wie u geroepen bent tot gemeenschap met Zijn Zoon Jezus Christus, onze Here.”

1 Korinthe 1:9

Zoals de apostel Paulus hier schrijft in zijn brief aan de gemeente te Korinthe, zijn we in de eerste plaats geroepen tot

gemeenschap met Jezus Christus. Dit is onze uiteindelijke bestemming. Alleen in sterke verbondenheid met God kunnen we de mensen zijn die we bedoeld waren te zijn. En het is Gods initiatief om ons zover te krijgen dat we onze deuren voor Hem openen:

“Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop: als iemand Mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.”

Openbaringen 3:20

Deze tekst zegt niet: “Ik zal aan de ingang blijven staan en hem een lesje leren!” en ook niet: “Ik zal hem wel even vertellen wat hij allemaal fout heeft gedaan”. Hij wil binnenkomen en samen eten. In de tijd en cultuur waarin dit geschreven werd, betekende dit nog meer dan nu een diepe vorm van vriendschap; een daad van je werkelijk diep met de ander verbinden.

Die gemeenschap met God houdt ook verbondenheid met elkaar in. Het is een onderdeel van ons geschapen zijn naar het beeld van God, want God is een God van verbondenheid en eenheid.

Of, zoals Jezus Zelf het verwoordde in Zijn laatste grote gebed aan Zijn hemelse Vader:

“...dat ze allen één zullen zijn; zoals U, Vader, in Mij bent, en Ik in U, dat zij ook in Ons zijn...”

Johannes 17:21

Hier spreekt Jezus van een totale eenheid tussen God en ons en tussen ons onder elkaar, als iets wat net zo is als, of lijkt op, de volmaakte eenheid tussen Jezus en God de Vader. Deze eenheid die Jezus ervoer met Zijn (en onze, als we ons ook hebben laten verzoenen met Hem) hemelse Vader wordt heel duidelijk uit de manier waarop Hij leefde:

“Jezus zei tegen hen: “Waarlijk, Ik zeg jullie: de Zoon kan niets doen uit Zichzelf, maar alleen wat Hij de Vader ziet doen; want wat Hij doet, dat doet de Zoon evenzo. Want de Vader houdt van de Zoon, en toont Hem alles wat Hij Zelf doet...”

Johannes 5:19-20a;

vgl. Joh. 8:28; 9:3-7; 10:29,32-37; 13:3; 15:10-16; 17:6

“Ik kan niets doen uit Mijzelf: zoals Ik hoor, oordeel Ik: en Mijn oordeel is rechtvaardig; want Ik zoek niet Mijn eigen wil, maar de wil van de Vader, Die Mij gezonden heeft.”

Johannes 5:30

En iets verderop breidt Hij dit uit tot Zijn discipelen – dus ook tot ons, wanneer Hij zegt:

“Ik ben de wijnstok, jullie zijn de ranken. Hij die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want los van Mij kun je niets doen.”

Johannes 15:5

Juist in de verbondenheid met God kunnen we wélvaren en groeien en vruchtbaar zijn.

Deze innige verbondenheid is mogelijk gemaakt door Jezus, God Die naar ons toekwam om Immanuel – God met ons – te zijn (Jes. 7:14; Matt. 1:23):

“Door wat Gods Zoon deed heeft God een weg opengesteld voor alles en iedereen in de hemel en op de aarde om tot Hem te komen, want de dood van Christus aan het kruis heeft vrede met God bewerkstelligd voor allen, door Zijn bloed.”

Kolossenzen 1:20

(vertaald in analogie met The Living Bible)

Door Jezus heeft God Zichzelf weer met ons verbonden, in een verbond dat voorziet in een verandering van binnen uit; vanuit ons hart, door het werk van de Heilige Geest in ons:

“Want door een offerande heeft Hij [Jezus] voor altijd hen volmaakt, die geheiligd worden. En ook de Heilige Geest geeft ons daarvan getuigenis, want nadat Hij gezegd had: Dit is het verbond, waarmee Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, zegt de Here: Ik zal mijn wetten in hun harten leggen, en die ook in hun verstand schrijven, en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet meer gedenken.”

Hebreeëen 10:14-17; nadruk toegevoegd

Gods tegenwoordigheid praktiseren

Leanne Payne, bekend door haar bediening op het gebied van pastoraat en haar vele boeken daarover, adviseert iedereen dagelijks het mandaat op te pakken om Gods

tegenwoordigheid te praktiseren. We zijn hiervan zo vervreemd geraakt dat het vaak even duurt voor mensen (ik inclusief) begrijpen wat ze bedoelt. Terwijl het tegelijkertijd ook zo eenvoudig is: stel, je hebt een fijne vriend(in) – iemand met wie je gewoon heel graag samen bent. En hij of zij wil met jou zijn, waar je ook heen gaat. O.k., zeg je terwijl je in je auto stapt om naar je werk te gaan.

Zou je dan onderweg niet met elkaar praten? Misschien zou 't op een dag alleen maar een opmerking over een andere automobilist zijn, of een verkeerslicht dat net voor je op rood springt. Een andere

keer zou je misschien op een

Geef je zorgen aan God;
Hij is toch de hele nacht wakker.

Bron onbekend (ooit op een Engelse poster gezien)

mooi gevormde wolk wijzen die je ziet, of je vriend(in) onderweg van werk naar huis vertellen over iets wat op het werk gebeurde.

Of veronderstel dat hij of zij bij je in de keuken is terwijl je een lekkere maaltijd staat klaar te maken. Zou je dan niet even kletsen, al zouden 't maar 'n paar woorden zijn? Misschien zou je zeggen hoe blij je bent dat hij of zij er gewoon is. En misschien zou hij of zij ook zeggen hoe blij hij of zij is met jou, en met wie jij bent. Of dat 't eten zo lekker begint te ruiken.

Met God is dat hetzelfde. We moeten er gewoon aan gewend raken om met Hem te praten en Zijn stille stem in ons hart te verstaan. Die stem die dingen zegt als: *"Ik ben zo blij met jou!"*

Daarom stel ik voor dat je nu gewoon even een pauze neemt en 't uitprobeert. Vertel Hem om te beginnen dat je open staat voor dit soort 'gewone' communicatie met Hem...

Wélvaren; 'bij-werkingen' van verbondenheid met God

De verbondenheid met God is op zichzelf al een geweldige gave (*charitas*).

Maar er is meer. De verbinding met God geeft ons ook een juist perspectief op elkaar als mede-schepselen, geschapen naar Zijn beeld en gelijkenis (hoe misvormd dat beeld ook geworden mag zijn door wat voor kwaad dan ook wat we ervaren hebben en door verkeerde keuzes die we zelf gemaakt hebben). We zien dit duidelijk in Adam and Eva voor de zondeval: ze kenden geen schaamte naar elkaar toe, en ook niet naar God toe (zie Genesis 2-3). Dit veranderde sterk na de zondeval – dat wil zeggen: nadat ze de keuze maakten om zich van God te vervreemden door wantrouwen en door zaken in hun eigen handen te nemen en niet te volgen wat God hen voor hun wel-zijn had gezegd. Daarna zien we verdergaande vervreemding, gerichtheid op zichzelf en eigenbelang, elkaar en God beschuldigen, schuld en schaamte.

Maar dank zij Jezus Christus, onze Verlosser kan dit proces worden omgekeerd. Door Jezus kunnen we weer hersteld (geadopteerd) worden in de positie

van kinderen van God. We kunnen ervoor kiezen om God weer te leren vertrouwen. Hem toe te staan om onze oude patronen van vervreemding en wantrouwen om te buigen, evenals de overige mechanismen waarachter we ons verschuilen. En om ons te veranderen naar het beeld van Zijn Zoon, Jezus Christus, Die in zo'n hechte harmonie leefde met God de Vader.

Het goede nieuws is: Hij zal het doen. Hij zal in ons leven komen en het veranderen, van binnen uit. Dan zal ons leven met Hem ons ook naar een grotere vrijheid leiden ten opzichte van die oude ongezonde gedragspatronen. Want Hij is de ultieme Bron voor gezond leven. In Hem vinden we vervulling.

Zoals Blaise Pascal, de beroemde wetenschapper en denker, pleegde te zeggen dat we zoeken, dat ons hart onrustig is in ons en we leegte ervaren, tot we rust en vervulling vinden in Hem.

Maar wat houdt deze verbondenheid, deze intieme vriendschap met God in? En: wat niet?

Ten eerste: verbondenheid met God is niet 'religieus doen' of naar een kerk gaan. Het kan niet worden gevangen in een verzameling doctrines. Ook niet beperkt worden tot één instituut of organisatie. Al deze dingen kunnen eraan toegevoegd zijn door menselijke inspanningen, maar ze zijn niet 'het ware'. Zoals Richard Halverson, predikant voor de Senaat van de VS (geciteerd door Leighton Ford, *Transforming Leadership*, p. 163-64) de verminking van het Evangelie eens zo treffend weergaf:

Christianity began in Palestine as a relationship, moved to Greece and became an idea, went to Rome and became an institution, then came to America and became an enterprise!

Het christendom begon in Palestina als een relatie, verhuisde naar Griekenland en werd een idee, ging naar Rome en werd een instituut, kwam toen naar Amerika en werd een onderneming!

In goede nachten liefderijk geborgen
verwachten wij getroost wat komen mag.
God is met ons des avonds en des morgens,
is zeker met ons elke nieuwe dag.

Dietrich Bonhoeffer, geschreven in gevangenschap (1944)

Verbondenheid met God betekent relatie. Dat wil zeggen: communicatie in twee richtingen, van hart tot hart, niet van buitenkant tot buitenkant. Het betekent vertrouwen. Eerlijk en open zijn – 'bereikbaar' zoals ik het iemand heb horen noemen. En 'God vertrouwen' betekent ook: Hem toestaan ons lief te hebben, ons te omringen met Zijn tedere zorg. Het

betekent gepast respect hebben voor God en voor elkaar. Het betekent partnerschap in actie, om win-win oplossingen te bereiken.

Zoals ik net zei, houdt de relatie met God twee-richtings-communicatie in. We delen wat op ons hart is – onze hoop en vrees, onze verrukkingen en onze zorgen –, we prijzen en aanbidden Hem voor Wie Hij is, en we danken Hem voor wat Hij ons gaf en nog voortdurend geeft uit de rijkdom van Zijn genade. In de andere richting, lezen we in de Bijbel over Zijn karakter, Zijn passies, Zijn grote liefde voor ons, de dingen waar Hij van houdt en ook over de dingen waar Hij niet van houdt of die Hij haat. En van moment tot moment nemen we de tijd om naar Hem te luisteren; om in onze geest te horen wat Hij denkt over de dingen die we bijna gaan doen, de dingen die we om ons heen zien, enzovoort (dit steeds toetsend aan Zijn Woord, de Bijbel). Als we dit luisteren-naar-God praktiseren, zullen we zien dat we dag voor dag leren om onderscheid te maken tussen Zijn stille stem in ons hart en de andere stemmen en verlangens die daar kunnen zijn.

Ontzag voor Hem is hierin belangrijk. Uiteindelijk is Hij de Almachtige, de Schepper en Heerser over het hele universum. Dus laten we Hem aanbidden met ontzag – Hij is meer dan waardig om alle heerlijkheid te ontvangen!

En hoe zit 't dan met het functionele? We moeten toch ook wel wat doen?

Wel, dat is een verhaal van het paard wel voor de wagen spannen en niet er achter. Als we ons richten op de relatie met God en op God boven al het andere verheerlijken, heeft dat effect op ons leven – het doet ook iets met ons. Het houdt ons op het juiste spoor. Het geeft ons een juist perspectief op de dingen. God verzaken of andere schepselen verafgoden daar-

entegen, zorgt dat we het juiste perspectief verliezen. Zoals Paulus aan de gemeente in Rome schreef:

"Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in

ongerechtigheid ten onder houden, daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard. Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping der wereld uit zijn werken met het verstand doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben. Immers, hoewel zij God kenden,

**“Hoe kostbaar is Uw trouwe Liefde, o God!
De mensenkinderen schuilen in de schaduw
van Uw vleugels. Ze feesten bij de overvloed
van Uw huis, en U geeft hen te drinken van
de rivier van Uw heerlijkheden.**

hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar hun overleggingen zijn op niets uitgelopen, en het is duister geworden in hun onverstandig hart. Bewerende wijs te zijn, zijn zij dwaas geworden, en zij hebben de majesteit van de onvergankelijke God vervangen door hetgeen gelijkt op het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en van kruipende dieren. Daarom heeft God hen in hun hartstochten overgegeven aan onreinheid, zodat bij hen het lichaam onteerd wordt. Zij immers hadden de waarheid Gods vervangen door de leugen en het schepsel vereerd en gediend boven de Schepper, die te prijzen is tot in eeuwigheid. Amen.”

Romeinen 1:18-25 (nadruk toegevoegd)

Een duidelijke focus op God maakt ons leven gezonder, terwijl een focus op andere dingen onze visie vertroebelt – en vervolgens ook de rest van ons leven. Hierom adviseerde de Hebreeën-schrijver ook:

“Vestig je aandacht op Jezus, de Auteur en Vervolmaker van jullie geloof...”

uit Hebreeën 12:2-3
(nadruk toegevoegd; vergelijk ook 1 Petrus 1:13)

Deze focus op God geeft ons ook vrede – de innerlijke voldaanheid en rust in ons hart. (Merk op, dat het Griekse woord dat in het Nieuwe Testament wordt gebruikt voor vrede: eïrene, afgeleid is van het werkwoord eiro, dat verbinden betekent.)

De Oud Testamentische profeet Jesaja wist dit al uit ervaring:

“U bewaart hem in volmaakte vrede, wiens aandacht op U gericht is, omdat hij op U vertrouwt.”

Jesaja 26:3

En de Psalmist wordt helemaal enthousiast over Gods liefde; hij struikelt bijna van de ene metafoer naar de andere in zijn poging woorden te vinden die zijn heerlijke ervaringen in het leven met God beschrijven:

“Hoe kostbaar is Uw trouwe Liefde, o God! De mensenkinderen schuilen in de schaduw van Uw vleugels. Ze feesten bij de overvloed van Uw huis, en U geeft hen te drinken van de rivier van Uw heerlijkheden.

Want bij U is de fontein van leven; in Uw licht zien we het licht.”

Psalm 36:7-9

Samenvattend: ons eerste en belangrijkste levensdoel ligt in de innige verbondenheid met God. Door ons eerst op Hem te richten en op onze relatie met Hem, krijgen we ook een juist perspectief op andere zaken. Zijn tegenwoordigheid in ons leven geeft ons leven richting. Het bevordert ook een gezonde relatie onder elkaar. Daar vanuit kunnen we wélvaren; zelfs

als onze weg bij tijden ruw is. We weten dat Hij bij ons is.

André H. Roosma

De volgende natuurlijke vraag is: hoe komen we daar?

In een volgend verhaal (<http://www.12accede.nl/psldevlp.html>) ga ik in op het meest natuurlijke ontwikkelingsplan dat God in gedachten had. Het is een soort natuurlijke weg die ons voert naar dit gezonde leven in relatie met Hem en onze medemensen. En zelfs als die bedoeling van God in ons leven er (nog) niet uit gekomen is heeft Hij een enorm arsenaal aan andere oplossingen om ons tot dat punt te brengen! Om anderen te helpen er te komen, is het evenwel goed om iets te begrijpen van wat Gods oorspronkelijke bedoeling was.

Literatuur

Max Lucado, Niemand is zoals jij, Ark Boeken, Amsterdam, 2004; ISBN 90338 28944; een vereenvoudigde pocket-uitgave is ook beschikbaar: ISBN 90338 1424-2.

Brennan Manning, Kind aan huis – Verlangen naar intimiteit met God; Navigator Boeken, ISBN: 9076596417.

John Piper, Jezus zien en ervaren – en intens van Hem genieten, Gideon, Hoornaar, 2003; ISBN: 90 6067 976 8.

Ingrid Trobisch, De verborgen kracht – Geworteld zijn in de zekerheid van Gods liefde, Kok Voorhoeve, Kampen NL, 1989.

Zie verder uitgebreide literatuurlijst op www.12accede.nl

De Verbal Logical Explainer (VLE)

Inleiding

In het artikel over Theophostic Prayer Ministry (TPM) gepubliceerd in april 2009, heeft u kunnen lezen over de leugens in de hersenen na trauma's. Dit artikel is nog na te lezen via onze website www.stichting-promise.nl. In dit artikel werd uiteengezet dat de emotionele pijn na trauma's vaak veroorzaakt wordt door de leugens in de geschiedenis van het trauma, vaak niet door het trauma zelf. Het is de leugen die in de herinnering verweven is en die vernieuwing behoeft. Waarachtige bevrijding komt doordat men vrij gezet wordt van leugens, die dit zondige gedrag onderhouden. Dit is precies waar innerlijke genezing, zoals via TPM en de Immanuel benadering (zie *Promise* april 2009) behulpzaam in kan zijn voor emotioneel verwonde mensen. Het proces opent de weg voor de Heilige Geest om de leugens door de waarheid te vervangen en de pijn door de vrede. Niet alle negatieve emoties zijn gebaseerd op leugens. T.P.M. onderkent dat er sommige negatieve emoties zijn die niet op leugens gebaseerd zijn, maar berusten op de **waarheid**. Zulke gevoelens als teleurstelling, bedroefdheid, verdriet, spijt en boosheid zijn vaak geworteld in de waarheid. Als je een overlever van seksueel misbruik vraagt waarom hij of zij zo boos is, zou hij/zij kunnen zeggen: "Omdat wat de dader deed verkeerd was". Dit berust op de waarheid. Maar als ik

echter **angst, schaamte, verlatenheid** enzovoort voel, is dit vaak op leugens gebaseerd. T.P.M. vindt het belangrijk dat iemand van beide negatieve gevoelens bevrijd wordt. Dit gebeurt door de bijbelse opdracht om al onze zorgen op Hem af te wentelen (1 Petr. 5:7). In dit artikel zullen we proberen te beschrijven hoe dit proces neurologisch in de hersenen verloopt. Een belangrijke rol daarin speelt de Verbal Logical Explainer, hierna genoemd de VLE., het mechanisme dat de verbaal-logische verklaringen bedenkt voor wat we ervaren en voor ons gedrag.

Enkele fundamentele principes

We maken allemaal moeilijke en pijnlijke ervaringen mee. Onze geest en onze hersenen / ons brein proberen deze pijnlijke emoties te verwerken. We beginnen met een poging om deze pijn te verwerken op het niveau 1 en 2 van het verwerkings-systeem van onze emoties in de rechter hersenhelft. Dit is het niveau van de thalamus en amygdala (zie illustratie 1). Na deze subcorticale en daarmee onbewuste niveaus, gaat de verwerking door naar niveau 3 en 4, de cingulate cortex en de orbitofrontale cortex (zie voor verdere uitleg het artikel over emotionele synchronisatie op onze website) om tenslotte verder verwerkt te worden in grote delen van onze linker hersenhelft, dit is niveau 5. Als we genoeg capaciteit in ons emotionele systeem hebben en

voldoende volwassen vaardigheden en adequate relaties of een gemeenschap waarvan we steun ontvangen, kunnen we onze pijnlijke ervaringen verwerken. We houden vast aan stabiele en georganiseerde relaties, we blijven emotioneel en cognitief verbonden met anderen. We zijn in staat om terug te keren vanuit het niet verbonden voelen, wat pijnlijke ervaringen vaak bewerken, naar opnieuw verbondenheid ervaren. We zijn tevreden met de manier waarop we dit verwerken en we zijn in staat om de ervaringen in te passen in ons begrip van de wereld en hebben nauwkeurige interpretaties van de betekenis van deze pijnlijke ervaringen en tegelijkertijd respect voor onszelf.

Illustratie 1. Het controlecentrum van onze hersenen, Copyright: Jim Wilder
Illustratie 1 toont ons de hersenstructuren die veelal in verband worden gebracht met de vier niveaus van het controlecentrum. Er is nog steeds enige onzekerheid over de vraag waar sommige functies beginnen

en eindigen, maar er zijn veel aanwijzingen dat zij zich concentreren op de plaatsen die op de kaart zijn aangegeven. Niveau Eén maakt gebruik van de thalamus en wat bekend staat als de diepe limbische structuren, zoals de basale ganglia. Niveau Twee speelt zich vooral af in de amygdala. De cingulaire schors bevat het moedergeheugen van Niveau Drie. De meeste aandacht in de wetenschap is gericht op de orbitale prefrontale cortex van Niveau Vier. Met elkaar worden deze structuren wel het limbisch systeem genoemd.

Herinneringen

Een ander belangrijk begrip is hoe we omgaan met herinneringen. We onderscheiden een expliciet en een impliciet geheugen. Het expliciete geheugen is datgene waarvan we weten dat we het ons herinneren. Expliciete herinneringen voelen aan als 'normale' herinneringen. Als we ons iets uit het verleden herinneren hebben we er een expliciet, subjectief gevoel bij. Iets uit ons eigen persoonlijke verleden. Als ons bijvoorbeeld gevraagd wordt: "Wat deed je vanmorgen?", dan zult u misschien kunnen vertellen, dat u wakker werd van een inslag van het onweer vlakbij, en u zult daarbij vooral iets **voelen** uit het nabije verleden. Dit bewuste autobiografische geheugen van je persoonlijke ervaringen is je expliciete geheugen.

Het impliciete geheugen houdt alle herinneringsfenomenen in die niets te maken hebben met een subjectieve ervaring van mijn persoonlijke verleden. Impliciet geheugen voelt niet aan als een 'normaal' geheugen. Als onze impliciete herinneringssystemen actief zijn, kan ons brein zaken herinneren maar die voelen niet aan als expliciete autobiografische herinneringen. Deze impliciete herinneringen ervaren we niet als herinneringen. We zijn ons er in het algemeen niet van bewust, we herinneren ons in die zin niet dat we beïnvloed worden door het meegemaakte verleden, als we gebruik maken van deze impliciete herinneringssystemen. Als dit gebeurt, dan kan iemand door zijn impliciete herinneringen, zoals zijn geloof en emoties die horen bij een geassocieerde traumatische gebeurtenis in het verleden, deze zaken ervaren als gebeurtenissen die nu plaats vinden. We noemen deze impliciete herinneringen vaak ons 'onzichtbaar geheugen', omdat het ons meestal raakt zonder dat we het 'zien' door ons bewuste brein. En zelfs als we ons ervan bewust zijn dat we beïnvloed worden door deze herinneringsfenomenen (bijvoorbeeld als we onze emotionele triggers als een impliciet herinneringsfenomeen herkennen) hebben we nog steeds niet de subjectieve herinnering dat je je iets herinnert vanuit je persoonlijke verleden. Het is per definitie zo dat er bij impliciete herinneringen geen geheugen is van de bron van de informatie.

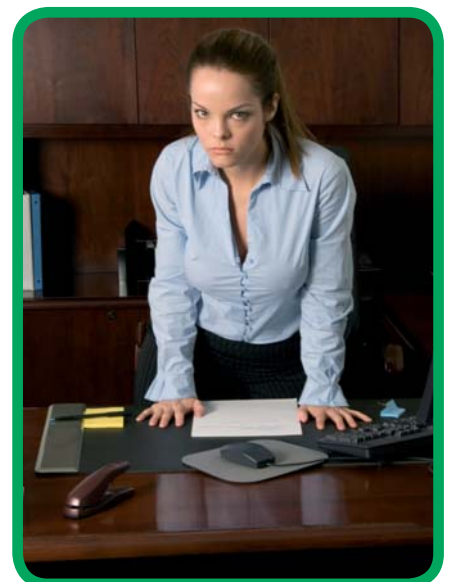
Over traumatische pijnlijke herinneringen

Als we erin slagen onze pijnlijke herinneringen op de verschillende genoemde niveaus goed te verwerken, dan is het hele proces pijnlijk maar leidt niet tot traumatische gevolgen. We hebben de gebeurtenissen emotioneel en cognitief op een gezonde manier verwerkt, en de herinnering van deze gebeurtenis is opgeslagen als een niet-traumatische herinnering en draagt bij tot meer kennis, vaardigheden, wijsheid, volwassenheid en bewuste herinneringen voor onze persoonlijke geschiedenis. Niet-traumatische herinneringen bevatten geen 'giftige' inhoud. Als deze herinneringen op enig moment in de toekomst actief worden, zijn het waardevolle bronnen, die bijdragen om goed te functioneren. Bij traumatische, pijnlijke herinneringen ligt dat anders. Door verschillende problemen op de verschillende niveaus van verwerking van de emoties kunnen blokkades ontstaan die een succesvolle verwerking van pijnlijke zaken in de weg staan. Als we deze niet op alle niveaus goed verwerken ontstaan er traumatische ervaringen. Een definitie van een trauma is dan ook een pijnlijke ervaring die niet goed verwerkt is. Als de persoon bij die pijnlijke ervaringen geen hulp of hulpbronnen heeft om het trauma te verwerken in de tijd waarop dat gebeurt, zal de ervaring als een niet verwerkte ervaring worden opgeslagen en wordt het een traumatische ervaring. Traumatische herinneringen zijn kwalitatief verschillend van niet-traumatische herinneringen, vooral omdat ze een 'giftige' inhoud van onverwerkte pijnlijke herinneringen bevatten. En ze worden anders verwerkt en opgeslagen dan herinneringen die helemaal goed verwerkt zijn. Als deze herinneringen op enig moment in de toekomst opnieuw actief worden, zal de impliciete herinneringsinhoud van het niet goed verwerkte trauma tevoorschijn komen en zal ervaren worden als iets wat in het hier en nu gebeurt. Zo zullen er vanuit de inhoud van de impliciete traumatische herinneringen ook niet verwerkte lichamelijke reacties of niet verwerkte of inadequate emoties en verwarring voelbaar zijn of verwarde interpretaties (leugens), en de impliciete geheugeninhoud zal onze mogelijkheid om goed te functioneren verstoren als het tevoorschijn komt en zich 'onzichtbaar' mengt met onze ervaringen in het nu.

Geassocieerde traumatische verwarde interpretaties (leugens)

Niet geslaagde verwerking van pijnlijke ervaringen kan op vele manieren verwarde interpretaties veroorzaken. De verwarde interpretaties (leugens) zijn opgeslagen als deel van de inadequate

verwerkte pijnlijke herinneringen. De herinneringen dragen in zich de inhoud van het onverwerkte trauma, maar ook de verwarde interpretaties (leugens) die geassocieerd zijn met de traumatische gebeurtenissen. Deze trauma-geassocieerde leugens zijn een groot deel van de giftige inhoud van onverwerkte trauma's, die een grote invloed hebben op iemands leven; zij staan de oplossing van de traumatische herinneringen in de weg. Mensen worden getriggerd als er iets in het heden gebeurt wat in hun brein veroorzaakt, dat die onverwerkte herinneringen actief worden. Zoals al eerder gezegd, zullen dan tal van onverwerkte traumatische aspecten ervaren worden, zoals niet verwerkte lichamelijke reacties, niet verwerkte negatieve gevoelens, gevoelens van onvermogen, verwarring, en verkeerde interpretaties komen naar boven en worden ervaren als waar in het heden. Als de impliciete herinneringsinhoud van een niet verwerkt trauma actief in het heden is ben je getriggerd, en als je getriggerd bent, zal de inhoud van een niet verwerkte impliciete herinnering actief in het heden worden. Het is belangrijk dat triggers herkend worden en dat we er verantwoording voor nemen. Als de uitdaging en de verantwoording genomen wordt zal dat veel voordelen opleveren voor onszelf, voor onze vrienden, echtgenoten, collega's en onze kerken. Als we hierin falen, zal dit ongelooflijk uitgebreide consequenties hebben op ieder terrein van ons leven. Triggers zijn de bron van veel 'onverzoenlijke' conflicten. Als het echte probleem in het verleden ligt, kunnen we het niet oplossen door alleen aan het heden te werken. Dit is nog meer het geval als beide partijen getriggerd worden, want dan is het bijna onmogelijk om tot een acceptabel compromis te komen. Het is dus onmogelijk om een conflict echt op te lossen, zonder dat er een oplossing is

voor de triggers. Mijn vrouw Charlotte en ik hebben ontdekt dat aan praktisch ieder echtelijk conflict dat we hadden en dat onoplosbaar leek, triggers een belangrijke rol spelen. In al die gevallen, dat die conflicten zich voordeden, kenden ze dezelfde mechaniek en bleven we vastzitten op hetzelfde punt waarin een of beiden van ons getriggerd werden. Deze conflicten die soms al 10 tot 15 jaar van ons huwelijk vastgelopen waren, zijn pas één voor één opgelost, toen we de triggers die onderdeel van het conflict waren, ontdekt en opgelost hadden. Op een dergelijke manier kunnen conflicten, die onoplosbaar en onoverbrugbaar leken, helemaal verdwijnen.

Triggers en verlies aan verbindingscircuits maken een eind aan relaties

Volgens mijn inschattingen zijn triggers de belangrijkste oorzaak voor het verlies in contact in onze relaties. Als iemand getriggerd wordt op een manier waar hij niet meer bij zijn relationele verbindingscircuits kan komen, wordt hij non-relatie-neel en komt uiteindelijk tot non-rationele 'oplossingen'. Een van die 'oplossingen' in het geval dat hij geen contact kan maken, is om een eind te maken aan een relatie die hem steeds weer triggert. Als iemand getriggerd is en non-relatie-neel, kan de relatie soms nog gered worden door de ander, als die heel volwassen is en een grote capaciteit heeft, betrokken is in de relatie en steeds bereid is als eerste een probleem te 'repareren'. Als beide partijen voortdurend getriggerd worden tot het punt waar ze contact met elkaar verliezen, zal de relatie bijna zeker beëindigd worden. Als christenen tot op dit punt getriggerd worden, zal hun VLE ingewikkelde rechtvaardigingen verzinnen, waarom ze de relatie moeten beëindigen. Maar de werkelijke reden van de scheiding is een bedreigende relatie waarin ze voortdurend getriggerd worden en contact verliezen met hun relationele circuits. Als ik denk aan alle voorbeelden die mij bekend zijn, is het zo dat alle christenen die een langdurige relatie beëindigd hebben, deze steeds door triggers van één of van beiden 'gedwongen' werden tot afstand nemen van elkaar. Het herkennen en oplossen van triggers kan dus scheiding voorkomen. Dit kan in een vastgelopen situatie inzicht geven en aanleiding om weer te komen tot hernieuwde toegang tot hun relationele verbindingscircuits en een scheiding voorkomen. Vaak wordt in een relatie in het heden de ander de rekening gepresenteerd voor dingen vanuit het verleden. Niet herkende triggers zijn dan vaak belastend in relaties als het gaat om emotionele kredieten. Als bijvoorbeeld een man getriggerd wordt door onopgeloste trauma's met zijn vader, zal het op de 'geloofwaardige emotionele

Impliciete herinneringen zijn ons onzichtbare geheugen

bankrekening' van zijn vrouw in mindering gebracht worden, alsof de vrouw dit veroorzaakt heeft. En zo kan een man ook getriggerd worden door onopgeloste trauma's met zijn vader en dit bij zijn vrouw in rekening brengen als 'een emotionele associatie', alsof de vrouw de oorzaak is van de pijn die de man heeft van de emotionele wonden in de relatie met zijn vader.

Getriggerde gedachten en emoties verminderen ons onderscheidingsvermogen

Getriggerde negatieve gedachten worden door iets in het heden veroorzaakt, dat traumatische herinneringen activeert. Een voorbeeld: laten we zeggen dat ik herinneringen heb dat ik bang ben voor kinderen die boos op me waren en mij pestten in de speeltuin. En nu begeleid ik iemand met problemen, en ik snijd een onderwerp aan waardoor iemand boos wordt, en hij kijkt met dezelfde woeste blik naar me en

dezelfde uitdrukking die ik vroeger zag bij de

pestkoppen. De traumatische geassocieerde impliciete herinneringsgedachte zegt: "Ik kan beter doen wat hij wil, anders zal hij me pijn doen." Dat komt heel even in mijn bewuste gedachten, en plotseling voel ik me bang en een beetje verward. De meest gewenste respons voor degene die begeleiding ontvangt, zou zijn om rustig te antwoorden met zoiets als: "Ik zie dat je kwaad bent. Is het mogelijk dat je de boosheid voelt en dan na te gaan, wat voor gedachten echt aanvoelde toen je ze ervoer?" In plaats daarvan veranderde ik snel het onderwerp naar iets wat hem niet boos maakte. Helaas benadeelde deze subtiele trigger mijn onderscheid om tot de beste oplossing te komen, en zo zullen er zich steeds zaken voordoen totdat ik de herinneringen en leugens, die getriggerd worden, identificeer en oplos. **Positieve** getriggerde gedachten en emoties lijken in het heden troost, bescherming, compensaties of neutralisatie te

bieden tegen de inhoud van impliciete herinneringen van trauma's. De getriggerde positieve gedachten van de onderliggende leugens echter, en de getriggerde positieve emoties van de traumatische herinneringen, zijn vaak het omgekeerde van wat nodig is nu. Zo zijn er bijvoorbeeld in Charlottes vroege jeugd veel gebeurtenissen geweest die leidden tot gedachten dat ze niet welkom was en niet goed genoeg. Ze heeft ook geleerd dat ze zich tijdelijk beter voelde, als ze goed haar best deed en mensen haar bevestigden. Af en toe voelen dat je goed genoeg bent en geaccepteerd, voelde waar aan, en dan voelde ze vertrouwen en zekerheid in plaats van angst en onzekerheid die geassocieerd was met de leugens van niet goed genoeg zijn. En deze getriggerde positieve gedachten en emoties gaven juist verminderd onderscheid en balans in haarzelf. Het waargenomen belang van het triggeren van de situatie, gebeurtenis of gedrag, de beleefde geldigheid van de getriggerde positieve gedachten en de subjectieve intensiteit van de getriggerde positieve emoties, zullen allemaal overdreven worden omdat ze matchen met de onderliggende leugens en wonden (als vereist gedrag voor acceptatie van het moment). Dit overdreven ervaren belang, waargenomen geldigheid en subjectieve emotionele intensiteit zal ons onderscheid aantasten en een goede balans in acceptatie en werken in de weg staan. Het leidt ertoe dat we slechte beslissingen nemen en het veroorzaakt dat we onszelf en anderen verwaarlozen of beschadigen als we aan

het tijdelijk gevoel van opluchting van onze getriggerde gedachten en gevoelens gevolgd geven. Om op het voorbeeld hierboven verder in te gaan: eens was Charlotte te laat voor een reis die we gepland hadden om een toespraak te houden omdat ze voor een groep mensen, die erg geïnteresseerd en onder de indruk waren van een programma dat ze ontworpen had, veel te veel tijd besteedde. Toen ze haar getriggerde positieve gedachten volgde, gekoppeld aan hun aandacht en bevestiging, voelde het zo aan dat ze iedere vraag uitgebreid **moest** beantwoorden. Ze moest alles zo in detail bespreken dat ze daardoor zeker te laat zou komen voor haar volgende afspraak. Ze had natuurlijk ook gemakkelijk een 'leugentje' kunnen bedenken door te zeggen: "Ik voel dat de Heer me leidt om wat langer hier te blijven en meer te delen met deze zusters."

Triggering die ten onrechte als leiding van de Heilige Geest gezien wordt

Getriggerde **negatieve** emoties leiden vaak tot een vage, intuïtieve, onwillige, subjectieve ervaring, iets te moeten doen. Het eerste gevoel kan zijn: "Ik krijg het gevoel dat ik dit niet moet doen" en daarna de intuïtieve onwillige ervaring van: "Ik krijg het gevoel dat ik dit moet doen" en dit laatste kan gemakkelijk verkeerd geïnterpreteerd worden als leiding van de Heilige Geest. Op dezelfde manier zijn getriggerde **positieve** emoties vaak het resultaat van een vage subjectieve ervaring die intuïtief energie of aanzet

geeft om iets te moeten doen. "Ik krijg het gevoel dat ik dit moet doen", en ook deze subjectieve ervaring wordt vaak gezien als leiding van de Heilige Geest. Dit wordt erg duidelijk als je er over nadenkt. Een echte toets van de Heilige Geest voelt vaak aan als een intuïtief, emotioneel zachte druk om iets bepaalds niet te doen en een echte aanwijzing van de Heilige Geest om iets te doen voelt ook als een intuïtief, emotioneel, zachte druk. Deze druk voelt inherent meer dan alleen het gewone: "Ik wil dat of dat niet doen" of "Ik wil dat of dat doen" (Als dat niet het geval was zouden we het niet zien als leiding van de Heilige Geest). Het voelt dus inherent, mysterieus aan, we hebben er geen kloppende, logische verklaring voor (Als we wel een adequate verklaring hadden, zouden we niet denken aan leiding van de Heilige Geest). We voelen soms een toets voordat we tot een logische verklaring komen, maar als we er langer over nadenken zien we het als een logische verklaring. Onze waarneming is dat een plotseling gevoel een juiste toets is van de Heilige Geest die ons aanzet om over de situatie meer na te denken. Op dezelfde manier voelen getriggerde negatieve emoties subjectief en intuïtief met druk aan om dingen niet te doen. Terwijl positief getriggerde emoties op dezelfde manier aanvoelen om dingen wel te doen. De verminderde waargenomen betekenis van iets en de overdreven emotionele intensiteit zorgen er samen voor dat we komen tot een meer dan gewone subjectieve verklaring, die

we gewoonlijk niet op een juiste, logische manier kunnen identificeren door onze getriggerde emoties. Dit komt omdat de getriggerde emoties veroorzaakt worden door impliciete herinneringen die 'onzichtbaar' zijn en door de psychologische defensiemechanismen die verbinding met de onderliggende wonden en leugens verborgen houden. Bovendien zijn de intense subjectieve gevoelens die onze emoties triggeren echt en rechtsgeldig, en beide waar in relatie met het onderliggende trauma. Ze kunnen schuldgevoelens voortbrengen die we onterecht zien als een toestemming of afwijzing van de Heilige Geest. Onze conclusie is dat veel mensen, inclusief wijzelf, getriggerde emoties ten onrechte interpreteren als leiding van de Heilige Geest. Het goede nieuws is dat je betrekkelijk eenvoudig het verschil tussen getriggerde emoties en de leiding van de Heilige Geest kunt onderscheiden, als je eenmaal geleerd hebt om positieve en negatieve getriggerde emoties te herkennen. Dit verbetert het onderscheidingsvermogen en de fijngevoeligheid.

Triggers kunnen ieder aspect van onze relatie met de Heer in de weg staan

Buiten het onderscheid om de leiding van God te kunnen verstaan, belemmert triggering ieder aspect van onze relatie met God. Triggering kan je perceptie van Gods hart en karakter verstoren. Triggering kan ook het contact maken met God verhinderen, net als het ontvangen van dingen van de Heer. Opgeloste triggers kunnen dus blokkades afbreken die onze relatie met de Heer verminderen of beperken. Door traumatische herinneringen op te lossen kunnen we op velerlei wijzen onze relatie met God verbeteren. In een sessie van innerlijke genezing die ik begeleidde, klaagde de persoon die ik hulp gaf dat hij nog steeds pijn ervoer van niet opgeloste traumatische herinneringen. En ze vroeg zich af hoe lang dat nog moest duren voordat het minder werd. Ze kon zich op het moment dat ze dit commentaar gaf de aanwezigheid van God herinneren en daarom moedigde ik haar aan om haar klachten en vragen direct aan God te adresseren. Ze deed dit, wachtte enkele momenten en gaf toen de volgende respons: "Jezus zegt dat Hij van Zijn kinderen houdt en blij is als het lijden minder is geworden, maar dat het belangrijkste doel van alle toestanden met innerlijke genezing is de obstakels te verwijderen tussen onze harten en Zijn hart. Het belangrijkste doel voor emotionele heling is om de blokkades te verwijderen die mensen verhinderen met een open hart tot Hem te komen." Het herkennen en oplossen van triggers leidt er ook toe dat

we 'vurige kolen' kunnen stapelen op de hoofden van onze vijanden. Verder is het leren herkennen en verantwoordelijkheid nemen voor hun triggers in het bijzonder van belang voor leidinggevend. Hoeveel te meer macht personen hebben, des te meer schade kunnen ze aanrichten als ze de verantwoordelijkheid niet nemen voor hun triggers en des te meer zegeningen kunnen ze vrijmaken als ze leren te herkennen waardoor ze getriggerd worden en daar dan verantwoordelijkheid voor nemen.

Herkennen en verantwoordelijkheid nemen voor ons triggeren is moeilijk

Laten we het eerst hebben over de subjectieve kwaliteit van onze impliciete herinneringen. Zoals hierboven al beschreven: als iets in het heden ons herinnert aan een vroegere ervaring, en we memoreren de vroegere herinnering als een expliciete herinnering, dan hebben we een subjectieve ervaring of herinnering, en **voelen** we het als een **herinnering**. Als echter een trigger

Als iets in het heden onze impliciete herinneringsinhoud triggert, veroorzaakt dat een subjectief gevoel, dat nu, in het heden, als waar en echt aanvoelt.

in het heden onze impliciete inhoud van de herinnering losmaakt, hebben we geen subjectieve ervaring of herinnering en voelt het niet aan of we ons iets uit het verleden herinneren. Als iets in het heden onze impliciete herinneringsinhoud triggert, veroorzaakt dat een subjectief **gevoel**, dat nu, in het **heden**, als waar en echt aanvoelt. Een deel van de uitdaging van het herkennen en verantwoordelijkheid nemen van onze triggers is dat traumatische herinneringen altijd impliciete herinneringen aan gedachten en emoties bevatten, en dat, als ze getriggerd worden, ze **altijd** voelen als iets dat in het heden gebeurt en bovendien **altijd** als echt en waar aanvoelt, als een gevoel in het heden. Als iemand getriggerd wordt door een impliciete herinnering van gedachten en emoties zal hun spontane subjectieve perceptie altijd zeggen: "Nee! Dit is niet zomaar een oude herinnering, dit is wat nu speelt!"

De Verbal Logical Explainer

We hebben een deel van onze hersenen/brein/geest die ik de verbaal-logische uitlegger (VLE) noem. De VLE functioneert door het geven van 'verklaringen', die ons helpen met het organiseren, structureren van en zin geven aan onze ervaringen en

de wereld om ons heen. Meestal werkt dit goed. Onze VLE helpt ons voortdurend om zin te geven aan ons leven, en meestal werkt hij zo snel en vlug dat we het zelf niet in de gaten hebben. Het begint meestal met basale, adequate en accurate informatie, waaruit in principe geloofwaardige verklaringen voortkomen. Als echter de VLE begint met verstoorde en/of inadequate informatie en data, volgen er voornamelijk gebrekkige verklaringen. Als de VLE bijvoorbeeld begint met impliciete herinneringsgedachten en emoties van niet verwerkte trauma's (dus herinneringen die een inhoud hebben waarvan het niet duidelijk is waar ze vandaan komen) zal hij proberen een verhaal te maken van hoe deze gedachten en emoties in de omstandigheden van het nu passen. Er zijn fascinerende onderzoeksstudies en klinische beschrijvingen die beschrijven hoe beperkt de mogelijkheden van de VLE zijn om gebrekkige verklaringen te geven op grond van gebrekkige informatie.

Een van de meest spectaculaire bronnen van informatie hierover, is die over de VLE bij scheiding van de hersenhelften. Als een patiënt op extreme wijze gedesorganiseerd is in zijn brein en niet meer reageert op medicatie, scheidt men soms de linker en rechter hersenhelft door alle verbindingen door te snijden, zodat de overweldigende schade en desorganisatie

zich niet van één helft naar het gehele brein uitbreidt. (Dit is natuurlijk een zeer drastische maatregel, maar het kan soms beter zo zijn dan progressieve hersenbeschadiging en daaropvolgend de dood.) Als de twee hersenhelften op een dergelijke manier gescheiden zijn ontvangt de VLE aan de linkerzijde geen informatie meer van de rechter hersenhelft en dat leidt vaak tot zeer interessante 'oplossingen' als de VLE het gedrag rechts probeert te verklaren. Zo is er bijvoorbeeld een studie waarbij men een patiënt eerst een foto liet zien, en daarna een kaart met verschillende foto's, en vervolgens vroeg men om uit die verschillende foto's die foto te kiezen die het meest relaties met de eerste foto had. Door de neurologische aanleg van het visuele systeem is het mogelijk om tegelijkertijd een foto aan de rechterzijde van de hersenen te laten zien en een andere aan de linkerkant, het onderzoeksteam had hiervoor speciale apparatuur ontworpen, die dat mogelijk maakte. Aan de patiënt werd eerst een foto getoond van een kippenpoot aan de linkerkant van de hersenen en vervolgens een foto van een sneeuwstorm aan de rechterkant van de hersenen. Toen hij de tweede set van foto's aangeboden kreeg wees zijn rechterhand (die

correspondeert met de linkerkant van de hersenen) onmiddellijk naar de foto van de kip, terwijl zijn linkerhand (die correspondeert met zijn rechterhersen helft) naar de foto van een sneeuwschuiver wees. Dit was niet bepaald verrassend. Maar toen vroegen de onderzoekers de patiënt om zijn keuze te verklaren. Allereerst verklaarde de patiënt dat hij de foto van de kip gekozen had omdat die bij de kippenpoot hoorde, wat weer niet echt verrassend is. Toen hem echter gevraagd werd waarom hij gekozen had voor de sneeuwschuiver, antwoordde hij, in plaats van te zeggen dat hij het niet wist of zelfs maar te zeggen "ik ben er niet zeker van", dat als je kippen had, je dan iets nodig hebt om de kippenschuur schoon te maken. Hij was zich ervan bewust dat deze foto gekozen was in verband met de eerste foto van de kippenpoot, maar vervolgens zich niet bewust van het feit dat deze foto gekozen was als respons van de eerste foto van de sneeuwstorm die aan de rechterkant van zijn hersenen werd aangeboden; zijn linker VLE had er gewoon een logisch klinkend verhaal van gemaakt. Daarnaast bleek dat de patiënt geen subjectief bewustzijn had dat zijn VLE aan de linkerkant van zijn hersenen dit verhaaltje verzonnen had dat totaal iets anders was als de werkelijke reden waarom hij de foto gekozen had.

Ook onderzoeksmateriaal van mensen onder hypnose leidt tot verrassende resultaten ten aanzien van de werking van de VLE. Bijvoorbeeld het bekende voorbeeld dat iemand zich niet bewust is van een posthypnotische suggestie als de werkelijke oorzaak van een bepaald gedrag, terwijl de VLE er een verhaal van maakt als er gevraagd wordt naar de uitleg van dat gedrag. Als tijdens een demonstratie iemand in een hypnotische trance is, kan de hypnotiseur een posthypnotische suggestie doen, zoals: "Als ik drie keer op de tafel met mijn pen tik, sta je op en opent het raam, en je zult je niet herinneren dat ik je deze instructies gegeven heb, totdat ik je daar toestemming voor geef". Daarna wordt deze persoon uit de trance gehaald en enkele minuten later, nadat de demonstratie is afgelopen, tikt de hypnotiseur schijnbaar onbewust drie keer met zijn potlood op de tafel. De gehypnotiseerde persoon staat op en doet het raam open en terwijl hij terugloopt naar zijn stoel vraagt de hypnotiseur: "Waarom deed je het raam open?" Je zou denken dat de persoon even na zou denken en verward zou kijken, angstig en misschien enigszins beschaamd om vervolgens iets te zeggen als: "Ik weet het niet echt. Dit is eigenlijk wel heel gek. Ik zat te luisteren naar je presentatie, en plotseling had ik een soort irrationele impuls om op te staan en het raam open te maken, ik mag hopen dat ik niet gek word of zo." Het is echter zo dat

de meeste mensen heel anders reageren. Soms is er slechts heel kort een kleine aarzeling te zien, of heel even (in een deel van een seconde) een verwarring op zijn gezicht, en vervolgens reageert de persoon met: "Het is een beetje muffig hier, dus dacht ik: laat ik het raam even open doen." Bij de meeste mensen is het moment van verwarring nauwelijks te onderscheiden en de persoon is zich volkomen onbewust dat zijn VLE een totaal verkeerde interpretatie gemaakt heeft.

Wat bijzonder duidelijk wordt in dit voorbeeld, en uit voorbeelden die we kennen bij het Korsakov-syndroom, is het vermogen van de VLE om ergens een verhaal van te maken, en deze verbazingwekkende mogelijkheid gaat vaak vergezeld met een alarmerende afwezigheid van zelfbewustzijn. Met het oog op onverwerkte trauma's en impliciete herinneringen is het duidelijk en relevant dat de VLE snel en 'geruisloos' komt met allerlei verklaringen waarom en hoe je huidige omstandigheden de oorzaak zijn alles wat je ervaart (In plaats van de getriggerde gedachten en gevoelens, die restanten zijn van niet opgeloste traumatische herinneringen en die hun oorsprong vinden in impliciete herinneringen). En helaas voelen deze verzonnen en gebrekkige VLE verklaringen aan als echt en waarheidsgetrouw. Zonder veel weloverwogen oefeningen schijnen de meeste mensen nauwelijks een verschil te ervaren tussen echte, ware en verzonnen en incorrecte verklaringen. Als je al een 'verklaring' hebt die vanuit de getriggerde gedachten en emoties als een redelijke respons van de gebeurtenissen in het heden gezien wordt, dan wordt het herkennen van de impliciete herinneringsinhoud zelfs nog veel moeilijker. Als niet verwerkt trauma, impliciete herinneringen en VLE-verklaringen op een dergelijke manier gemixt worden, probeer je het probleem op te lossen door je energie en aandacht te richten op de triggers in het heden alsof ze een ware bron zijn van de impliciete traumatische inhoud. En als de trigger het gedrag van iemand anders blijkt te zijn, zal je proberen het probleem op te lossen door te proberen zijn of haar gedrag te controleren. Bovendien zal het als bijzonder intensief en subjectief waar aanvoelen dat een ander zijn verantwoordelijkheid op moet pakken die jouw impliciete herinneringspijn veroorzaakt. Je wilt hem of haar niet alleen verantwoordelijk stellen voor het gedrag wat jouw onderliggende trauma triggert, maar je wilt ook dat de ander dat belijdt, en zich verontschuldigt,

"Het is een beetje muffig hier, dus dacht ik: laat ik het raam even open doen."

je schadeloos stelt alsof hij of zij ten volle verant-

woordelijk is voor de pijn in de onderliggende traumaherinnering. Je voelt je niet gehoord, begrepen, herkend, veilig of klaar voor verzoening voordat dit gebeurd is. Detectiveverhalen zijn vaak een goede analogie hiervoor. In de echte goede detectiveverhalen zal een crimineel een niet opgeloste zaak, die onderzocht wordt door een team van onderzoekers die hem nog steeds zoeken niet zo maar met rust laten. De intelligente crimineel is altijd ernaar op zoek iemand anders de schuld te geven, totdat de zaak gesloten is. De slimme crimineel wil graag iemand veroordeeld zien voor zijn begane misdaad, zodat de rechercheurs niet verder gaan met hun onderzoek. De vergelijking met niet opgeloste trauma's die voortkomen als impliciete herinneringen en het VLE is hetzelfde. Het probleem is nog steeds niet opgelost als je blijft zoeken naar nieuwe aanwijzingen. De impliciete herinneringsinhoud voelt als waar aan in het heden, en je VLE komt met verklaringen waarom men volle verantwoordelijkheid moet nemen voor de triggers in het heden van de impliciete herinneringsinhoud die zich openbaart. Je bent niet meer op zoek naar nieuwe aanwijzingen omdat er al 'iemand beschuldigd en gearresteerd' is. Deze analogie is daarom zo doeltreffend omdat de mensen in het heden voor een belangrijk deel beschuldigd worden voor de beschadigingen die een combinatie zijn

subjectieve perceptie dat dit zelfde plaatje ook nu voor David geldt. Maar, omdat dit plaatje nu niet actueel is, kan hij er niet eerlijk mee instemmen. Ze zitten daarom vast in een onverzoenlijk spanningsveld, waar zij van hem eist dat ze erkenning krijgt voor wat voor haar waar aanvoelt, en hij weigert iets te bekennen waarvan hij weet dat het niet waar is.

Een ander voorbeeld is dat van John en Sara. Toen John een jongen was, besteedde zijn vader zijn tijd en energie vooral aan de opbouw van een succesvol bedrijf, en negeerde John's moeder die steeds eenzamer werd. Om meer contact met andere volwassenen te hebben ging John's moeder buitenshuis werken, waar haar schoonheid en intelligentie niet onopgemerkt bleef. Haar baas waardeerde haar competentie en voelde zich bijzonder aangetrokken door haar en genoot van haar gezelschap. In eerste instantie zag die vriendschap er goed uit. John bemerkte dat de baas van zijn moeder heel aardig tegen haar was, hij zag dat zijn moeder vaak lachte als ze met haar baas sprak en dat ze zich in het algemeen gelukkiger voelde. Helaas, wat begon als vriendschap ontwikkelde zich als een intieme relatie, en John's moeder verliet uiteindelijk het gezin om met haar baas te trouwen.

Nu, vijftig jaar later, is John getrouwd met Sara, die extrovert is en vriendelijk naar al haar bekenden inclusief mannen. John heeft nog nooit iets in haar gedrag kunnen waarnemen dat je zelfs als begin van onbehoorlijk gedrag zou kunnen aanmerken. En toch, als hij ziet hoe ze glimlacht naar hun manlijke vrienden, worden zijn onopgeloste herinneringen getriggerd en de giftige inhoud van de impliciete herinneringen komen naar buiten en hij voelt dat als waar in het heden. ➔

van trauma, impliciete herinneringen en VLE -verklaringen van de onderliggende trauma's. Neem bijvoorbeeld Nancy die een vader had met alcoholproblemen en die het emotioneel en fysiek erg onveilig voor haar maakte. Iedere keer als hij boos werd, ging hij dreigen, keek haar verwoestend aan en intimideerde haar. Dit angstaanjagend gedrag mondde vaak uit in een fysiek geweld, zodat Nancy wist dat hij niet alleen maar blufte. Deze gebeurtenissen speelden zich gedurende de gehele jeugd van Nancy af en ze had veel traumatische herinneringen van deze gebeurtenissen. Nu, vijftig jaar later, is Nancy getrouwd met David, die af en toe boos wordt maar nooit dreigt, intimideert of agressief wordt. Iedere keer als David boos wordt, **voelt** Nancy zich bedreigd en geïntimideerd, omdat zijn boosheid haar niet verwerkte herinneringen triggert, en de giftige inhoud van de impliciete herinneringen naar buiten komt en **aanvoelt als iets van het nu**.

En dan 'bekijkt' het VLE deze informatie en verzint een verklaring in de trant van: "Ik voel me bedreigd en geïntimideerd omdat David me bedreigt en intimideert met zijn boosheid. Hij **voelt** gevaarlijk aan als hij boos is en ze weet dat het zal escaleren in geweld als ze niet doet wat hij wil....etc.. Ze is zich slechts vaag ervan bewust dat ze David nooit gewelddadig met haar of iemand anders gezien heeft en ook dat ze nu specifieke dingen kan benoemen, die aanleiding geven om te denken dat hij dreigend of intimiderend zou zijn, maar ze houdt strikt vast aan de

combinatie van haar impliciete herinneringen en VLE -verklaringen omdat het zo dwingend waar aanvoelt.

De combinatie van impliciete herinneringen en verkeerde VLE -verklaringen creëert een onoplosbaar conflict. Nancy voelt zich pas gehoord, gewaardeerd, veilig en klaar voor verzoening als David verantwoordelijkheid neemt voor het pesten en intimideren en het dreigende geweld. Dit is allemaal waar als het gaat om haar vader, en haar eisen zijn gerechtvaardigd ten aanzien van haar vader, maar de combinatie van haar impliciete herinneringen en VLE -verklaringen veroorzaken ook een dwingende

Het **voelt** als waar aan dat Sara zich op een ongepaste intimiteit verbindt met anderen wat tot een verkeerde relatie moet leiden (als het al niet het geval is) en het **voelt** aan alsof Sara hem uiteindelijk zal verlaten voor een andere man. Bovendien geeft zijn VLE de volgende verklaring: “Ik voel me angstig en verraden, en ik heb deze gevoelens omdat Sara ontrouw is. Ik zou me niet zo voelen als zij niet **iets** verkeerds zou doen...etc.. Ook hij is zich er vaag van bewust dat hij niet precies kan verklaren waarom Sara’s gedrag ongepast is, en dat hij nog nooit iets echt gezien heeft, maar toch houdt hij vast aan de combinatie van zijn impliciete herinneringen en zijn VLE -verklaring, omdat het zo **dwingend als echt aanvoelt!**

Hier is de mix van impliciete herinneringen en verkeerde VLE -verklaringen opnieuw weer de oorzaak van een onoplosbaar conflict. John wil alleen respect, veiligheid, gehoord worden, en is bereid tot verzoening als Sara haar verantwoordelijkheid op zich neemt voor haar ontrouw. Hij geeft toe dat hij absoluut geen bewijs heeft, dat er op wijst dat ze een intieme relatie heeft, maar hij is bang dat ze seks met andere mannen heeft en hij wil dat ze op zijn minst verantwoordelijkheid neemt voor iedere emotionele relatie die ze met iedere vriend heeft waar ze regelmatig tegen lacht. Ten diepste wil hij dat ze toegeeft dat iedere manier van lachen naar andere mannen onbehoorlijk gedrag is. De glimlach en vriendschap van zijn moeder werd onbehoorlijk gedrag en zijn moeder had een intieme relatie en de combinatie van zijn impliciete herinneringen en zijn VLE -verklaringen maakte dat hij die dwangmatige subjectieve perceptie kreeg dat het met Sara precies dezelfde situatie was in het heden. Maar omdat dit plaatje niet klopt in het heden, kan Sara daar moeilijk mee akkoord gaan. Ze zijn

daarom vastgelopen in een onverzoenlijk verschil, waar hij iets van haar vraagt wat voor hem als dwingend waar ervaren is en waarvan zij weigert het zich eigen te maken omdat het niet waar is.

Andere gebieden van het centraal zenuwstelsel extrapolatie (vanuit iets bekends iets onbekends maken)

Zelfs met alle bovenstaande informatie met betrekking tot de impliciete herinneringen, het VLE en de verzonnen verklaringen, is het nog steeds moeilijk te begrijpen hoe ongelooflijk dwingend deze subjectieve ervaring van impliciete herinneringen aanvoelt als waar in het heden en tegelijkertijd dat deze dwangmatige subjectieve ervaringen het geloof vasthouden dat de getriggerde gedachten en gevoelens worden **veroorzaakt** door gebeurtenissen in het heden. Toen ik dit bestudeerde vond ik het bijzonder moeilijk te begrijpen waarom we de VLE -verklaringen geloven, terwijl het ook op veel punten niet klopt. Bij de hierboven beschreven scenario’s zou een systematische evaluatie door een objectieve onderzoeker snel door de zwakheden van Nancy’s VLE -verklaringen heen prikken. Ook als ik een van haar goede vrienden zou zijn, zou ik ook veel zwakke punten in haar beoordeling kunnen aanwijzen.

”Een ander puzzelstukje dat onze lichtgelovigheid ten aanzien van de VLE -verklaringen, mogelijk kan helpen verklaren is om ons te realiseren dat het centraal zenuwstelsel extrapoleert (vanuit iets bekends iets onbekends maken) dus iets ‘invult’ op verschillende niveaus. We krijgen VLE -verklaringen als het centraal zenuwstelsel iets ‘invult’ op het gebied van verklaringen. In de voorbeelden die we hierboven besproken hebben, zoals met het gespleten hersenexperiment, waarin de onderzoeker vroeg: “Waarom koos je voor de sneeuw-

schuiver?” was er een ‘gat’ met betrekking op de verklaring daarvan. En in plaats van toe te geven: “Ik weet het niet, ik merk gewoon dat er een zwart gat is wat ik niet kan verklaren”, probeert het centraal zenuwstelsel dit gat op te vullen met een verzonnen verklaring. Dit is echter een **extrapolatie, een aangeleerde gok op basis van de informatie die aanwezig is.**

Een van de meest dramatische voorbeelden van extrapolatie van het centraal zenuwstelsel (czs) is het invullen van ‘de blinde vlek’ op ons netvlies. Ik denk dat net zoals het centraal zenuwstelsel de blinde vlek invult, dit soms ook kan gebeuren met de ‘zwakke’ verklaringen van het VLE.

Het overbekende ontkennen en zelfbedrog

Dit zijn volgens mij de laatste stukjes van de puzzel. De meeste van ons willen niet echt weten hoe disfunctioneel we zijn (of misschien hebben we nog niet de capaciteit om met onze disfunctie volledig goed om te gaan). We willen vaak niet erkennen hoe vaak we getriggerd worden, hoe vaak we door onze perceptie, gedachten, emoties, en impliciete herinneringen door niet verwerkte trauma’s getriggerd worden. We willen vaak ook niet zien hoe vaak hoeveel van onze verklaringen, vaak zwak zijn om onze getriggerde reacties te rechtvaardigen. De meest algemene verdediging is, dat we gewoon niet weten wat we met al die informatie moeten doen die niet klopt in ons verhaal. Daarom letten we niet op de aanwijzingen die ons duidelijk maken dat we iets missen. We slaan geen acht op het feit dat “Er iets niet klopt in het verhaal”. We letten niet op de feiten die ons vertellen dat er iets mis is met de manier waarop we naar onszelf en de wereld om ons heen kijken. Het is verwonderlijk hoe gemakkelijk we ons zelf iets wijs kunnen maken, vooral als we dat zelf willen. Het

is vrij gemakkelijk om een blinde vlek te handhaven, vooral als we niet willen zien wat achter die blinde vlek zit. Lichtgelovigheid is vrij gemakkelijk te verklaren, vooral als iedereen erbij gebaat is.

Trauma houdt noodzakelijkerwijze ook inadequate bronnen in

Een deel van de definitie van trauma (in het huidige Wilder/Lehman -model) is een situatie die onze capaciteit en volwassen tools overstijgt. Een intrinsiek deel van deze definitie van trauma is dat we niet genoeg noodzakelijke bronnen hebben. Als iemand door een moeilijk en pijnlijk proces gaat, en er zijn veilige volwassenen bij hem, die op hem afgestemd, luisterend, toetsend en betrokken enzovoort zijn, zal hij bijna nooit getraumatiseerd raken. Daarom is het zo dat de meeste traumatische herinneringen juist voorbeelden zijn waarin er een afwezigheid van betrokkenheid en een afwezigheid van mensen die naar hem luisterden, hem begrepen, op hem afgestemd waren, zijn pijn herkenden en de moeite van de situatie bevestigden. Jammer genoeg is het een bijna universeel aspect van trauma dat problemen veroorzaakt als subjectieve ervaringen zich mixen met traumatische impliciete herinneringen en VLE -verklaringen. En wel omdat impliciete herinneringen **aanvoelen** als in het heden als deze componenten getriggerd worden. "Ik wacht nog steeds totdat iemand naar me wil luisteren, die me begrijpt, die afgestemd is op me en mijn pijn herkent en de moeite waarin ik ben bevestigd" en dit voel nu in het heden ook als waar aan. En hier komen we het probleem weer tegen omdat ik wil dat ze me erkenning geven voor de volle honderd procent van mijn impliciete herinneringen en **ik wil dat ze erkenning, acceptatie geven**, en instemmen met mijn beoordeling van de situatie, inclusief dat mijn perceptie dat de **impliciete herinneringspijn** veroorzaakt wordt door het heden en dat mijn VLE -verklaringen die gebaseerd zijn op een impliciete herinneringsinhoud juist in het heden zijn. Als ik getriggerd raak, **voelt** het meestal als waarheid aan als er iemand is (meestal Charlotte, mijn vrouw) die me begrijpt, erkent en bevestigt in mijn geprojecteerde impliciete herinneringsinhoud en mijn verzonden VLE -verklaringen. Als ze dat weigert te doen, en in plaats daarvan suggereert dat ik getriggerd ben, voelt het als een verkeerde afstemming aan en resonance met 'het gebrek van inadequate bronnen' en aspecten van het originele trauma, namelijk: impliciete herinneringen van niet begrepen zijn, niet een goede afstemming bereiken, geen erkenning van

mijn pijn en geen bevestiging van mijn beoordeling van de situatie. Dat gebeurt in het heden en wordt geprojecteerd op iemand die suggereert dat ik getriggerd word (alweer, meestal Charlotte). Mijn ervaring is dat het behulpzaam is dat mensen opzettelijk dit aspect herkennen en erkennen en op zijn waarde schatten om zo af te stemmen op het hele scenario. Als ik bijvoorbeeld iemand probeer te helpen herkennen dat zijn tegenwoordige ervaringen veroorzaakt worden door een trauma uit het verleden, waaruit impliciete herinneringen voortkomen, zeg ik tussen neus en lippen: "Ik denk dat je pijn en interpretatie van wat er gebeurt duidelijk wordt als alle stukjes van de puz-

"Ik wacht nog steeds totdat iemand naar me wil luisteren, die me begrijpt, die afgestemd is op me en mijn pijn herkent en de moeite waarin ik ben bevestigd"

zel op zijn plek vallen. Ik zie dat je echt pijn heb, maar ik denk dat een deel van je gedachten en pijn voortkomen uit een oud trauma. Als je ermee akkoord gaat, wil ik de Heer vragen ons te helpen om enige herinneringen die er mee te maken hebben, naar boven te brengen. Ik veronderstel dat je pijn en beoordeling over de situatie ten volle duidelijk worden in de context van het originele, oude trauma".

Specifieke zaken die bij het verzet tegen het herkennen en verantwoordelijkheid nemen voor het triggere voorkomen

Vele traumatische ervaringen houden in dat men zich afgewezen, beschuldigd, of beschadigd voelt in plaats van begrepen, gehoord, erkend, verbonden en geloofd. Als bijvoorbeeld een kind mishandeld of misbruikt is door een naaste familielid, dan is het voor de rest van de familie moeilijk om te gaan met de pijnlijke consequenties van deze verschrikkelijke realiteit; soms willen ze dat niet, en zo kunnen ze het kind aanvallen en beschuldigen. Jammer genoeg horen we vaak verhalen als: "Toen ik mijn moeder vertelde dat opa me misbruikte, waste ze mijn mond met zeep, en maakte me duidelijk dat ik een flink pak voor mijn broek zou krijgen, als ik ooit zoiets nog eens zou zeggen!" of "Toen ik mijn vader vertelde dat mijn broer me dwong om seks met hem te hebben, zei hij dat ik me dan maar niet zo uitdagend moest kleden." De trieste gewone component van trauma, veroorzaakt gewoonlijk problemen. Maar

als het gemixt wordt met subjectieve ervaringen van impliciete herinneringen en verkeerde verklaringen van de VLE wordt het helemaal erg. Als het originele trauma van destijds, in het heden als waar aanvoelt en VLE -verklaringen zich richten op mensen in het heden en suggereren dat men mogelijk hierdoor getriggerd wordt, activeert het de gevoelens van de originele beleving, zoals afwijzing, beschuldigingen en beschadigingen. Als dit gebeurt, komt de impliciete herinneringsperceptie van afwijzing, beschuldigd en beschadigd worden onmiddellijk tevoorschijn in het heden en associeert de VLE -verklaringen en focust onmiddellijk op wat hem mogelijk ook kan triggeren. Als ik op een dergelijke manier

door herinneringen getriggerd word en Charlotte suggereert dat het mogelijk een oud trauma is dat opspeelt, dan voelt het dwingend als bijzonder waar aan dat ze me afwijst beschuldigt en beschadigt. "Oké! Iedereen is onschuldig, en het echte probleem is dat ik getriggerd ben. Als ik niet getriggerd ben en disfunctioneel reageer was alles prima in orde!" "Als

we Karl de schuld geven kan iedereen zijn eigen schuld negeren!"

Verder is het zo dat velen van ons ervaringen hebben, waar het niet veilig is om te erkennen dat we iets fout doen. Zelfs goede en liefhebbende ouders kunnen heel erg getriggerd worden en kennen perioden waarin ze buiten proporties reageren op iets wat hun kinderen doen.

In het volgende deel gaan we kijken naar wat we kunnen doen om de giftige inhoud van de traumatische herinneringen en gedachten en verklaringen van het VLE te neutraliseren en genezen.

© K.D. Lehman MD, aug. 2008

© Vertaald door Gerard Feller

(met dank aan André Roosma)

Dr. Karl Lehman is christenpsychiater. Hij heeft een kleine praktijk, naast zijn werk als mentor en trainer van andere professionele en pastorale hulpverleners. Hij is gespecialiseerd in christelijke innerlijke genezing. Hij besteedt veel van zijn tijd aan interdisciplinaire studie en het ontwikkelen van trainingsmaterialen, samen met zijn vrouw Charlotte Lehman Mdiv. Veel van hun materiaal is beschikbaar via www.kclehman.com. Karl gebruikt verschillende bronnen waaronder medische, wetenschappelijke; hij heeft een uitgebreide studie gemaakt van de theophostic principes van dr. Ed Smith, en het Life Model en de hersensynchronisaties zoals die ontwikkeld en onderzocht worden door dr. James Wilder Ph D. Hij gebruikt daarnaast veel wetenschappelijke studies van Allan Schore Ph D en Daniel Siegel MD.

Jezus, God die geworden is (6)

We willen enkele artikelen plaatsen over de persoon en de karaktertrekken van Jezus als mens. Hij is volkomen God en volkomen mens. Het kan een steun in het pastoraat zijn, als confidenten zich verdiepen in het volmaakte leven van Jezus als mens en Heer omdat God niet abstract blijft, maar ook kenbaar is in de ziel, de persoonlijkheid van Jezus. In deze studie wordt bijvoorbeeld ook gewezen op het verschil met Boeddha en Confucius. Natuurlijk kan Jezus alleen gekend worden door de Heilige Geest en via de geestelijke wetten en ordeningen, zoals die ook in de Bijbel verwoord worden. Hij is de God, die mens geworden is, het beeld van God de onzichtbare. Of zoals de Hebreeënbrief (1:1-3a) ons zegt: “Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft Hij tot ons gesproken door Zijn Zoon, die Hij heeft aangewezen als enige erfgenaam en door Wie Hij de wereld heeft geschapen. In Hem schittert Gods luister, Hij is Zijn evenbeeld

De waarachtige Jezus

Als we het leven van Jezus volgen, valt op dat Hij vóór alles waarachtig was. Hij deed Zich niet anders voor dan dat Hij was. Bij Hem was alles oprecht, eenvoudig en natuurlijk. Ongetwijfeld lag hierin ook een majestueuze hoogte, Hij wees ieder oneerlijk middel verre van Zich. Hij kende niet wat wij opportuniteit noemen, zelfs niet als het Zijn zaak op dat moment zou kunnen helpen, Hij ging in alles ‘recht door zee’. Als waarachtige schaamde Jezus Zich niet voor moeilijke situaties waarin Hij terecht kwam: “Hoe beklemmt het Mij, totdat het volbracht is” (Luc. 12:50), “Mijn ziel is bedroefd, tot stervens toe” (Matt. 26:38), “Mij dorst” (Joh. 19:28). Zo heeft Hij bij vrienden en vijanden zijn leed verwoord. De ‘wijsheid’ van die tijd was echter geheel anders. De Stoïcijnen wilden namelijk de schijn bewaren onder de tegenslagen van het leven door te zeggen dat het ze niets uitmaakte. Jezus was geheel anders: “Van die dag en die ure weet niemand, ook de Zoon niet” (Marc. 13:32), “Het zitten aan de rechter- of linkerhand is niet aan Mij” (Marc. 10:40). Zou het niet ‘verstandiger’ geweest zijn om daarover te zwijgen? Echter Hij is degene die van Zichzelf zegt: “Ik ben de Waarheid” (Joh. 14:6). De ziel van Jezus was zo doorzichtig als een bron in de bergen. Iemand heeft eens gezegd: “Er zijn vele deugden te vinden bij veel volkeren, maar nergens treft men liefde aan voor de waarheid”. Jezus wilde het zweren bij Zijn discipelen verbieden (Matt. 5:34). Hij gebod hen: “Laat je ja een ja zijn en je nee een nee”. Bij onze waarachtigheid vinden we steeds ‘leugentjes om bestwil’, vaak ook om elkaar

te sparen. Jezus was open, zonder iets of iemand te sparen. In Matt. 21:32 zegt Hij: “De tollenaars en de hoeren zullen vóór de Schriftgeleerden en Farizeeën het koninkrijk Gods binnengaan”. Tegen de voorname Nicodemus zei Hij dat hij wedergeboren moest worden (Joh. 3:4). De wereld buigt zich voor het geld en de macht. Jezus zei in tegenwoordigheid van de rijke en hebzuchtige Farizeeën: “Voorwaar, Ik zeg u, deze arme weduwe heeft het meeste in de offerkist geworpen van allen die er iets in geworpen hebben” (Marc. 12:43). En toen Hij in Samaria ervaren had dat Samaritanen, zonder dat Hij een wonder had gedaan, Hem op Zijn woord geloofden (Joh. 4:41 vv) en, op een andere tijd, een Samaritaan terugkeerde om Hem te bedanken, terwijl negen Joden dit nalieten (Luc. 17:16), nam Hij geen blad voor Zijn mond met de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan, die meer naastenliefde bleek te bezitten dan de Joodse priester en Leviet (Luc. 19:33 vv). Hij wist dat de zaligheid uit de Joden is en dat de Samaritanen niet wisten wat ze aanbidden (Joh. 4:22) maar niettemin zei Hij tegen de Samaritaanse vrouw dat men eenmaal noch in Jeruzalem noch op de Gerizim zal aanbidden (Joh. 4:21). Ja, Hij was waarheid en sprak waarheid, waar een ander het met stilzwijgen toedekte. Zonder twijfel had Hij het brandende verlangen gehad om velen te winnen. Maar Hij bleef de eerlijke, die het Zijn discipelen nooit op een oneerlijke manier lichter maakte dan anderen. “De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft geen plaats om Zijn hoofd neer te leggen (Matt. 8:20). Zelfs in het vertellen van

Zijn gelijkenissen is Jezus geen duimbreed van de waarheid en werkelijkheid afgeweken. Hij weet bijvoorbeeld hoe arbeiders die het eerst gehoord zijn, afgunstig worden op arbeiders die het laatste uur ingehuurd zijn en evenveel geld krijgen (Matt. 20:11). Hij weet hoe onbeschaamd doorzetten in de wereld meer uitwerkt dan nederig en behulpzaam zijn. Uit Jezus’ woorden blijkt duidelijk dat Hij Zich van de tegenspraak met het tot dan toe geldende levensideaal ten volle bewust was. Matt. 20:25 vv zegt: “Gij weet dat de regeerders der volken heerschappij over hen voeren en de rijksgroten macht over hen. Zo is het onder u niet”. In dat opzicht was een Jood ongeveer hetzelfde als een Griek. Welstand, eer, aanzien en macht waren heel belangrijk. De Grieken hadden het ideaal van de ‘vrije man’. Voor Jezus was dat heel anders. Van meeste waarde waren niet geest, schoonheid, macht, kracht, rijkdom en aanzien, maar deemoedigheid en nederigheid, en het vrijwillige dienen.

Liefde, de band van volmaaktheid.

Jezus kende tijdens Zijn rondwandeling op aarde één doel: dienstbaar zijn (Matt. 20:28). Hij had een grote bewogenheid voor lichamelijke en geestelijke problemen. Hij verzag dat vaak direct (Matt. 9:36 vv, 14:14). Hij raakte bewogen als Hij tranen zag (Luc. 7:13; 8:52). Bij ieder mens was Hij betrokken, de gehele jammerlijke toestand van de mensheid grijpt Hem aan. Confucius zei: “Wat gij niet wil dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet”. Daarmee beval hij een gerechtigheid aan, die ieder het zijne geeft zonder zich zelf op te offeren. Jezus ging veel verder:

mens

“Wat gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij alzo” (Matt. 7:12). Natuurlijk wist Jezus dat de begeerten van een mens onverzadigbaar waren. Bij Hem was de liefde echter zo sterk, dat Hij, die het liefst met God alleen was, veranderde in iemand die een uiterste liefde voor mensen had. Nooit is de liefde alleen maar een opwelling geweest, nooit was zelfopoffering alleen het doel. Zijn liefde was een onbuigzame wil, daad en dienst. Het was een werkzame liefde van zelfopoffering. De nacht wordt tot dag als Nicodemus komt (Joh. 3:2). Moeheid werd ook vergeeten omwille van de Samaritaanse vrouw (Joh. 4: 6), soms moest zelfs Zijn behoefte aan eten en drinken wijken (Joh. 4:31 vv, Marc. 3: 20). Om zo voor anderen te leven is voor natuurlijke mensen onbegrijpelijk, daarom werd Jezus ook versleten als iemand buiten zinnen (Marc. 3:21). Zijn motief lag echter in God, daar lag Zijn anker. Een dergelijke liefde zonder voorbehoud en zonder een greintje zelfzucht was bij geen ander mens ooit gevonden. Het was die Jezus die zei: “Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkaar liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad (Joh. 13:34). Maar ook op een andere manier gaf Hij dat gebod van de liefde nieuwe inhoud. In Rome kende men de uitdrukking: ‘Een mens is voor een onbekende een wolf’. En ook bij de Jood kende het begrip ‘de naaste’ zijn begrenzing bij de slagboom van de grenzen. Was de liefde tot zijn volksgenoten door de wet bewerkt, de Jood koesterde vaak haat tegenover de vreemdelinge. Jezus beantwoordde de vraag ‘Wie is mijn naaste?’, gesteld door de Farizeeën, met: ga niet na of iemand ‘verder’ van je af staat, maar maak iedere hulpbehoevende tot je naaste (Luc. 10:36). Wat wij vaak alleen bereid zijn te doen in onze eigen kring, deed Jezus aan allen. In Joh. 10: spreekt Jezus: “Ik heb nog andere schapen, die niet van deze stal zijn, ook die moet Ik verzorgen.” In de dagen van Jezus verloor de liefde haar begrenzing! De profeten waren vaak werkzaam tegenover het gehele volk, Jezus bleef ook, zelfs na Zijn opstanding, stilstaan bij de individuele mens. Hij had tijd voor iedereen, telkens lijkt het of Hij geen haast heeft, Hij bleef

staan bij de bedelaar die Hem riep (Luc. 18:40). Ja, Hij deed moeite dat de doofstomme Hem zou verstaan (Marc. 7:33) en steeds ging Zijn liefde weer naar de hele wereld uit. Zo werd het ‘vaderoor’ en ‘vaderhart’ van God voor altijd geloofwaardig gemaakt. “De liefde gelooft alle dingen, zij **hoopt** alle dingen” zo verzekert Paulus ons in het beroemde hooglied van de liefde. Maar in welk opzicht heeft Paulus bij Jezus dit hopende geloof in de liefde waargenomen? Jezus heeft de mens in zeker opzicht hoog geacht en respect voor hen gehad, want Hij geloofde aan hun toekomst. Niet wat de mens is, maar dat wat hij moet worden, geeft hem aanzien. En daarom is het zo dat ieder mens, zelfs de kleine onaanzienlijke domme, dezelfde waarde heeft als een Michel Angelo of Beethoven. Ieder mens is van gelijke en hoge waarde. Zo geloofde Hij alle dingen en **hoopte** Hij alle dingen. Maar daarom kon Hij ook

liefhebben en stierf Hij toch niet aan een gebroken hart.

Liefde en wonderen

Als we gaan kijken naar de wonderen van Jezus, dan wordt Zijn grote liefde overduidelijk. Waarom deed Jezus Zijn wonderen? Zonder twijfel deed Hij ze ook om mensen tot stilstaan te brengen en Zich hoorders te verschaffen. Waren er eenmaal toehoorders, dan was Hij wel eens bezorgd dat de tijd voor genezing de tijd van het onderwijs in gevaar bracht (Matt. 9: 27-31, eerst genezing, dan een verbod om dit verder te vertellen). Johannes noemt deze wonderen ‘tekenen’ (Joh. 2:11; 20:30) omdat de wonderen zinnebeelden zijn van wat er in het geestelijk leven gebeurde. Origenes heeft ooit gezegd dat de wonderen van Jezus hoog boven die van heidense wonderdoeners uitstaken, omdat het geen toverijen

waren, maar steeds in dienst stonden van geestelijk en zedelijke doeleinden. Anders gezegd: ze dienen Zijn liefde. Daarmee was het doen van wonderen op een geheel eigenaardige manier in het wezen van Zijn persoonlijkheid vervlochten. Hij genas en leerde, zo hebben de evangelisten zijn dagelijks werk beschreven (Matt. 4:23; 9:35; Luc. 5:15,17). De ellende van ziekte en zonde hebben veel verbanden met elkaar; lichamelijke, psychische en geestelijke nood zijn niet te scheiden. Jezus heeft te allen tijde al die aspecten erkend. Hij was tegelijkertijd leraar en arts en in beide beroepen strekte de liefde zich het meeste uit naar de 'minsten'. En als Hij leerde en genas, straalde Hij een heerlijkheid uit die vol was van genade en heerlijkheid. Macht corrumpeert, zegt men. Als er een persoon is die zich zou kunnen verheffen boven alle anderen dan was het wel Jezus, en toch leidde bij Hem die macht alleen maar tot dienstbaarheid. Veel bijbelse helden gebruikten hun macht soms ten dienste van henzelf, bij Jezus echter stond alle macht ten dienste van Zijn heilige liefde. En zelfs in de laatste nacht heeft Hij niet toegelaten dat een mens door Zijn toedoen schade zou lijden (Luc. 22:51). Bij Zijn wonderen ging het meestal om genezingen, vooral omdat er bijna altijd in die zin een beroep op Hem gedaan werd. Maar Hij heeft ongevraagd ook vele andere wonderen gedaan: in de woestijn, bij de wonderbare spijziging, op het meer in de storm, bij gebrek aan wijn op de bruiloft, bij de dode in het huis der droefheid. Altijd weer was het Zijn liefde die Hem drong, omdat Hij hen wilde dienen. De liefde beheerste Zijn wonderen. Een bijzonder aspect van Zijn liefde was het aanraken van zieken. In die tijd was een stomme meer een voorwerp

van ontsteltenis dan van medelijden. Aristoteles, die toch vaak meer inzicht had dan andere mensen, zei: "De doofstommen zijn voor de ontwikkeling van de menselijke beschaving ongeschikt". Hoe dikwijls zijn zij die voor een doofstomme bij Jezus om genezing vragen eerst zijn pijnigers geweest! Daarom nam Hij hen terzijde (Marc. 7:33). In het Hebreeuws is een melaatse een door God 'geslagene'. Na zijn genezing zijn zoenoffers nodig. Men stootte hen uit om niet zelf onrein te worden, en daarbij kwam natuurlijk de gerechtvaardigde angst om zelf aangestoken te worden. Het was een warme zonnestraal van onverwachte liefde die deze mensen ervoeren, toen ze door Jezus werden aangeraakt, een onbezorgde en warme aanraking (Marc. 1:41). Het waren diepe en betekenisvolle aanrakingen die Jezus bij zieken deed. We kunnen een klein beetje begrijpen wat een liefdevolle aanraking voor een blinde, die Jezus' vriendelijk oog niet kon zien, betekende, net als bij een doofstomme. En wat ging er door de ouders van het dode dochtertje heen, toen Jezus de koude hand greep en het kind tot leven wekte (Marc. 5:41). In die dagen maakte het aanraken van een dode je voor het heiligdom onrein.

Zijn liefde en Zijn profetieën

Behalve in de wonderen kwam de liefde van Jezus bij uitstek terug in Zijn profetieën. Waren het de oude profeten, die vaak ook door inspanning van hun eigen aanzien, met vlamme blik dreigende straffen verkondigden, Jezus verkondigde het oordeel aan de stad die de profeten doodt, met tranen in Zijn ogen (Luc. 19:41). Voor velen was dit een laatste woord van trouwe waarschuwing. Ook de profetieën die Hij uitsprak naar Zijn leerlingen waren

ingegeven door liefde. Waarom sprak Hij zo vaak tot hen over Zijn naderend lijden? Toch alleen hierom, opdat ze zich niet, als die tijd komt, ongetroost aan Hem aanstoot zouden nemen. Maar veel meer, Hij heeft het vooruit geweten, en nu komt het erop aan de betekenis en bedoeling daarvan te doorgronden opdat zij, wanneer het geschiedt, geloven dat Hij het is (Joh. 13:19). Hij had dezelfde motivatie als Hij sprak over de val van de tempel. Zijn liefde zorgde ervoor dat ze toch maar op tijd voor het gevaar vluchtten (Marc. 13:14 vv). Of als Hij over Zijn wederkomst sprak, Zijn liefde hen op het hart drukte om getroost te leven en dat ze moesten waken (Marc. 13: 28 vv, 23,33, 36 vv). Ja, Zijn voorzeggingen werden zo tot een heel bijzondere zielzorg. Petrus blijft door Jezus' voorspelling weliswaar niet voor zijn val bewaard (Matt. 26:34), maar hierna is een blik van Jezus ogen voldoende om hem van die verkeerde weg tot inkeer te brengen (Luc. 22:61). En Zijn discipelen die wegvluchtten wisten in ieder zeker dat ze weer verenigd zouden worden (Matt. 26:31 vv). Zo is elke voorzegging en profetie een ingeving van Zijn liefde geweest.

Jezus' liefde en welsprekendheid

Of het nu tot de enkeling gericht was of tot de massa, uit zijn manier van communicatie sprak Zijn liefde. Tot Zijn discipelen sprak Hij als een liefdevolle leraar, tot het volk vriendelijk en tot de Farizeeën soms met een donderspeech. En wie Hem hoorde spreken tegen de Samaritaanse (Joh. 4) of tot de Farizeeër Simon (Luc. 7:30 vv) of tot de landvoogd Pilatus (Joh. 18 en 19) kon nauwelijks geloven dat het dezelfde persoon was die sprak. Tot niemand zei Hij te veel of te weinig, in elke bijzondere toestand of stemming of denkwijze sprak Zijn bijzondere liefde. De maatstaf voor Zijn spreken was nooit Hij zelf, nooit Zijn eigen weten, maar steeds de mens die voor Hem stond. Aan diens vermogen om dingen te begrijpen paste Hij Zijn manier van spreken aan (Joh. 3:12). Veel van de dingen die de zijnen toch zouden moeten weten, hield Hij in het begin vaak achter, zoals Zijn taak als Messias en de noodzakelijkheid van Zijn lijden. Zelfs nog aan de avond vóór Zijn dood verzweeg Zijn liefde veel, omdat de zijnen te zwak waren om het te verdragen (Joh. 16:12). Anderzijds was Hij nooit te moe het onbegrepen, zo veel als nodig is, te herhalen, en vaak ook in vaste gelijke formules te communiceren (Matt. 16:21; 17:22; 20:18), zodat, als de tijd rijp was, ze het eindelijk zouden begrijpen. Ook het feit dat Jezus vaak het loon benadrukte, is niet anders te zien dan het neerbuigen naar de zwakken. Voor Zichzelf speelde de gedachte aan

Tijdens Zijn rondwandeling biedt Hij altijd medelijden en louter liefde aan.

loon geen belangrijke rol. Spot, ironie en satire was niet in Zijn spreken te beluisteren. Dit in tegenstelling tot Elia die de Baälpriesters bespote (1 Kon. 18:27). Bij Jesaja vinden we soms een satire die liefdeloos is (Jes. 41:6 vv; 44:12-19; 58:5). Jezus was meester in 'zonnige' gelijkenissen. Hij kon soms een kant van iets sterk benadrukken zodat Zijn tegenstanders Hem vaak vonden overdrijven. Het ging Jezus er vaak om dat ze wakker werden, zonder gelijk weg te lopen (Marc. 4:33). Zo sprak Hij zelfs in geheimenissen die in het begin voor de discipelen in grote lijnen vaak raadselelen waren. Jezus hield van gelijkenissen. Door Zijn ogen was de geestelijke wereld open en ontbloot. Hij schilderde in zulke mooie bewoordingen waaruit veel liefde sprak. Het volk bevond zich op het niveau van eerst zien, dan geloven. Daarom sprak er veel veraanschouwelijking in Zijn gelijkenissen. Hij liet Zich een belastingpenning aangeven (Matt. 22:19), Hij stelde een kind in het midden (Matt. 18:2), Hij wees met de vinger naar de leliën van het veld. En verder op de vogels in de hemel (Matt. 6:26,28), op het vissersnet aan de oever van de zee (Matt. 13:47) en op de zaaier op diens akker (Matt. 13:3). Hij gaf met deze voorbeelden aanschouwelijk onderwijs. Zijn discipelen moesten leren dat hij die de grootste wil zijn, de dienaar van allen moet zijn. Jezus liet dit zien door een linnen doek te nemen en een waterbekken en ging hun voeten wassen (Joh. 13:14).

Ze moesten weten dat Hij zou gaan sterven: het brood is een teken van Zijn lichaam en Hij verbreekt het voor hun ogen (Matt. 26:26). Ze moesten weten dat Hij voor hen zou sterven en daarom gaf Hij hun het brood opdat ze het zouden eten (Matt. 26:26). Ze moesten weten waar Hij zou blijven: Hij zou naar de Vader gaan die in de hemelen is, en daarom verdween Hij voor hun ogen in de richting van de hemel (Hand. 1:9). Alle woorden over Zijn dood waren onbegrepen, maar hier heeft de liefde die zo sterk is, een middel gevonden dat het begrip van Zijn sterven voor de toekomst tot een zekerheid maakte: voor u! De liefde buigt zich neer om begrijpelijk te zijn.

De fijngevoeligheid van Jezus' liefde

Bij de eetzaal van de Farizeeër Simon glipt een angstige vrouw naar binnen. Ze werpt zich aan Jezus' voeten, ze bevochtigt Zijn voeten met haar tranen en droogt ze met haar haar, en zalft ze met dure zalf. Iedereen in de eetzaal minacht deze vrouw, maar Jezus behandelt haar met de grootst mogelijke tact. Hij spreekt niet tot haar, Hij vermaant haar noch prijst Hij haar. Hij spreekt zachtmoedig over haar en vertelt Simon subtiel dat ook hij voor God schuldig is, al denkt hij tien maal beter te zijn dan die vrouw. Jezus maakt haar daarna tot middelpunt en zegt: "Aan

haar grote liefde zie Ik dat zij een groot zondares is", maar direct daarna "... vergeven zijn haar vele zonden" (Luc. 7: 36-48). Aan de Jacobsbron ontmoet Hij een vrouw die niet veel beter is. Het verleden van deze vrouw staat Hem helder voor ogen (Joh. 4:18), Hij laat haar niet gelijk schrikken. Hij komt eerst tot Zijn doel langs een andere weg. Zo wordt bijvoorbeeld Petrus in plaats van terechtgevozen drie maal gevraagd: "Heb je me lief?" (Joh. 21:15; Matt. 26:33). Bijna alleen door Zijn woorden te herhalen, wordt de twijfelaar Thomas 'gestraft' (Joh. 20:27). Pas naderhand, als het onder vier ogen kan, wordt de oude man, die 38 jaar lang zonder genezing bij Bethesda gelegen heeft, aan vroegere zonden herinnerd (Joh. 5:14). Ja, zelfs de verrader Judas wordt eerst gespaard toen Johannes ernaar vroeg (Joh. 13:26). Overall komen we Jezus' tederheid en fijngevoeligheid tegen. We weten hoe op niets ontziende wijze vroegere profeten bij de ziekbedden van hun koningen gezeten hebben (2 Kon. 20:1; 1:6). Jezus kende de samenhang tussen straf en zonde ook. Maar tijdens Zijn rondwandeling biedt Hij altijd medelijden en louter liefde aan. Hij moet steeds vriendelijkheid en goedheid uitgestraald hebben.

Gerard Feller

(Fragmenten uit: 'De Christus der Schriften, de Here der Heerlijkheid' geschreven door Otto Borchert, 1924)

Christelijke assertiviteits- training, Najaar 2009

Vanaf maandag 14 september t/m 7 december 2009 (maandagavonden) en 17 september t/m 10 december 2009 (donderdagmiddagen) start er weer een nieuwe cursus christelijke assertiviteitstraining. Deze cursus waarin sociale vaardigheden, gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflicthantering en identiteit. Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intakegesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is, en verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden te doen (U kunt zich inschrijven of meer info vragen via tel. 0348-561419 of 563359). De cursussen worden gegeven in het therapeutisch centrum Oudewater, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater

De geplande lesavonden op maandagavond van 19.30-22.00 in najaar 2009 zijn:

september	14, 21, 28
oktober	12, 26
november	2, 9, 23, 30
december	7

Let op!! nu ook op donderdagmiddagen: van 13.00-15.30 uur

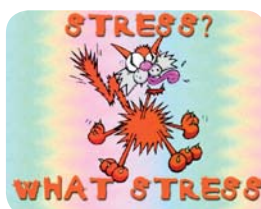
september	17, 24
-----------	--------

oktober	1, 15, 29
november	5, 12, 26
december	3, 10

De cursuskosten bedragen inclusief intake en uitgebreide cursusmap € 298 (alleen voor particulieren) te voldoen vóór aanvang van de cursus op bankrekening 35.23.13.498 t.n.v. G.P.M. Feller te Oudewater. Veelal vergoeden bedrijven en instellingen deze cursus.

Stress te lijf!

Gespannen? Last van nervositeit, prikkelbaarheid? Vermoeidheid of spierklachten? Doe de cursus: stress te lijf: 4 donderdagavonden in okt/nov in het therapeutisch centrum Oudewater van 19.30uur- 22.00 Lange Burchwal 80 tel. 0348 561419 of 567670

Als bijbelgetrouwe christenen wijzen we de yoga-oefeningen af. Toch vinden we in deze cursus een verantwoord Bijbels alternatief waarin we op een goede manier ook aan lichaams oefeningen ter ontspanning kunnen werken. Wat zijn de spanningssignalen, die je kunt herkennen? En hoe staan deze met elkaar in verband? Zo laten we in het kort op eenvoudige wijze iets zien van de werking (fysiologie) van spieren, houding, ademhaling om de lichaams oefeningen beter te begrijpen en zo ook beter te kunnen oefenen. Daarin komen oefeningen zoals spierontspanningsoefeningen, adem oefeningen en houdingsoefeningen aan de orde die ons helpen meer inzicht en controle uit te oefenen op onze lichamelijke spanningen en gezondheid. Cursusdagen: Okt: 22,29 en Nov.: 5,12 Kosten inclusief cursusboek/koffie etc € 130,- Vaak wordt deze cursus vergoed door werkgevers en zorgverzekeraars. (Van tevoren zelf vragen!)

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
- Het publiceren via het blad "Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.

De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

DUO-ontwerp, Utrecht

Druk

UnitedGraphics, Zoetermeer

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal €10,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal €10,-
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer €2,50

